

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П.І.ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра старовинної музики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

**УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА СПАДЩИНА:
НОВІ ВІДКРИТТЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**

Спеціальність: **025 «Музичне мистецтво»**

Освітній рівень: **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти: **«Доктор мистецтва»**

Київ – 2021

Робоча програма з навчальної дисципліни «**Українська музична спадщина: нові відкриття**» (1-2 семестр) для аспірантів третього освітнього-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». 53 с.

Укладачі: **Шевчук О. Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Кузьмінський І. Ю., кандидат мистецтвознавства, викладач кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Зосім О. Л., доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри естрадного виконавства Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв України та кафедри старовинної музики НМАУ імені П. І. Чайковського.

Рецензенти: **Герасимова-Персидська Н. О.**, академік АМУ, доктор мистецтвознавства, професор кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського

Шадріна-Личак О. Л., кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента, в. о. завідувача кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Протокол від 29.01.2021 року № 15 (1).

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-творчої програми

Гарант освітньо-творчої програми
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Ринденко О. В.
доктор мистецтвознавства, в. о. доцента _____ Іванніков Т. П.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено

Завідувач відділу аспірантури та докторантури
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятницька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «08» лютого 2021 року №5

Обсяг курсу – 120 годин
 Лекційних – 30 годин
 Семінарських – 30 годин
 Самостійних – 60 годин
 Залік, іспит

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська музична спадщина: нові відкриття»

Найменування Показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	02 Культура і Мистецтво	Вибіркова навчальна дисципліна
Модулів: 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Рік підготовки: 1
Змістових модулів:5		Семестри: 1, 2
Загальна кількість годин: 120		Теоретичні, лекційні – 20
		Практичні, семінарські: 20
		Види контролю: мкр 1 – 1 семестр, мкр 2 - 2 семестр Вид контролю: залік, іспит

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Українська музична спадщина: нові відкриття» оновлює й систематизує уявлення про основні складові музичної культури України в її історичному розвитку: народно-музичну усну творчість, богослужбовий спів і світську музичну спадщину давнини, Середньовіччя, Нового й Новітнього часу. Курс інформує про маловідомі дотепер давні історичні та музичні джерела, нові польові й наукові дослідження українських і зарубіжних науковців, реконструкції музичних творів, які стають базою для теоретичних узагальнень. Літургічна музика канонічних церков (православної і католицької) розглядається у зв'язку з паралітургічною сферою (духовна пісенність). Джерелознавчий, історико-порівняльний, типологічний, аналітичний, структурно-стильовий, контекстуальний, мультинаукові методи й підходи дозволяють дослідити різні верстви музичної культури України в динаміці розвитку, у зв'язках із пограничними народами (польські, білоруські, російські, румунські й молдавські, угорські, чеські етнічні землі) та загально-європейському контексті (дискурси релігійний, освітній, жанрово-стильовий), що дозволяє актуалізувати проблему самоідентифікації вітчизняної музичної культури та намітити шляхи її вирішення.

Об'єктом курсу є історія музики на етнічних українських землях від найдавнішого часу до XIX ст. **Предмет** – жанрово-стильові пласти української релігійної і світської музики різних епох.

Метою курсу є оновлення та узагальнення інформації щодо історії розвитку української музики на основі нових наукових досліджень, аргументація оновлення поглядів на розвиток української музики в європейському просторі.

Основні завдання курсу:

1) ознайомити з новими джерелами та науковими даними про українську музику;

2) поінформувати про нові наукові методи, принципи й методики останніх років, розвинені та апробовані на матеріалах української музики;

3) розвинути навички аналізу жанрово-стильових рис музичних творів усної та писемної традицій як цілісності.

У результаті засвоєння курсу студенти мають отримати **знання** про

- основні поняття курсу;
- уточнені та оновлені дані щодо історії української музики,
- наукові праці останнього часу фундаментального методологічного значення;
- нові музичні артефакти (твори), показові для різних жанрових стилів,
- шляхи формування української професійної музики на європейському ґрунті;

уміти

- визначати жанрово-стильову специфіку явищ музичного мистецтва різних епох,
- обирати спектр методів і методик дослідження художньо-стильових явищ різних епох,
- зіставляти отримані дані з результатами власних наукових студій.

Для успішного засвоєння програми курсу корисним є попереднє якісне теоретико-практичне освоєння змісту низки дисциплін **бакалаврату** («Народна музична творчість», «Історія української музики», «Історія зарубіжної музики», «Поліфонія», «Релігієзнавство», «Естетика», «Музична орнаментика») та **магістратури** («Еволюція художніх стилів у мистецтві», «Історія богослужбового співу в Україні»).

Методика викладання

Аудиторні заняття: читання лекцій, прослуховування показових аудіозаписів музики у виконанні виконавців світового рівня / носіїв усних традицій; семінарські заняття, написання модульних контрольних робіт.

Необхідне технічне забезпечення аудиторних занять: аудіо- та відеотехніка.

Індивідуальна самостійна робота аспірантів полягає в опрацюванні спеціальної літератури, підготовці до семінарів, ознайомленні з рекомендованою й додатковою літературою, прослуховуванні музичних творів, написанні реферату.

Курс вивчається в 1–2-му семестрах першого року навчання в аспірантурі, **в обох семестрах передбачено залік**.

Складається з трьох модулів, п'яти змістових модулів.

Модуль I. Українська релігійна музика від первісної доби до XVIII століття.

Змістовий модуль 1. Жанрово-стильові пласти української музики усної і писемної традицій.

Модуль II. Світська середньовічна та ранньомодерна музична спадщина (XI – XVIII століття).

Змістовий модуль 2. Середньовічна українська музична спадщина.

Змістовий модуль 3. Ранньомодерна українська музична спадщина.

Модуль III. Літургічні та паралітургічні практики західної традиції в музичній культурі України.

Змістовий модуль 4. Католицька богослужбова традиція та її місце в музичній культурі України.

Змістовий модуль 5. Українська духовна пісня: генеза, історичні форми, сакральний вимір.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Українська музична спадщина: нові відкриття»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
Теоретичні лекції			Практичні Семинарські/ індивідуальні	Самостійна робота		
МОДУЛЬ I. Українська релігійна музика від первісної доби до XVIII століття.						
Змістовий модуль 1. Жанрово-стильові пласти української музики усної і писемної традицій						
Тема 1. Жанрово-стильові форми українського обрядового та не обрядового фольклору (багатоголосся). <i>Семинар 1. Фактурна організація гуртових пісень України в історичному розвитку та регіональній дислокації (багатоголосся)</i>	8	4	2	2	4	
Тема 2. Обрядова етномузики України в аспекті мелоареалогії. <i>Семинар 2. Мелоареали пісень обрядових циклів як відображення етнічної історії балто-слов'янської спільноти.</i>	8	4	2	2	4	
Тема 3. Український богослужбовий монодійний спів XI – XVII століть в усних і писемних традиціях. <i>Семинар 3. Жанрово-стильові форми богослужбового українського монодійного співу.</i>	8	4	2	2	4	
Тема 4. Український партесний спів XVII – XVIII століть у міждисциплінарному дискурсі. <i>Семинар 4. Музичний стиль і критерії визначення авторства партесних творів.</i>	8	4	2	2	4	
Тема 5. Український хоровий спів епохи класицизму у міждисциплінарному дискурсі. <i>Семинар 5. Музичний стиль і критерії визначення авторства хорового твору епохи класицизму.</i>	8	4	2	2	4	
МКР 1						1
Разом за модулем I:	40	20	10	10	20	1

Назва змістових модулів і тем «Українська музична спадщина: нові відкриття»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
Теоретичні лекційні			Практичні Семинарські/ індивідуальні	Самостійна робота	Контрольний модуль	
Модуль II. Світська середньовічна та ранньомодерна Українська музична спадщина (XI – XVIII століття)						
Змістовий модуль 2. Середньовічна українська музична спадщина						
<p>Тема 6. Іконографічні, археологічні та літературні та актові джерела з історії середньовічної української музичної культури.</p> <p><i>Семинар 6. Світська музична спадщина Київської та Галицько-Волинської Русі (XI – перша половина XIV століть).</i></p> <p><i>Семинар 7. Світська музична спадщина литовсько-польської доби (друга половина XIV – XV століть).</i></p>	16	8	4	4	8	
Змістовий модуль 3. Ранньомодерна українська музична спадщина						
<p>Тема 7. Професійні музиканти, музичні капели, музичні інструменти та церковно-музичні реформи в Україні (XVI – XVIII століття).</p> <p><i>Семинар 8. Музична культура Руського, Белзького, Подільського та Брацлавського Воєводств.</i></p> <p><i>Семинар 9. Музична культура Волинського та Київського воєводств.</i></p> <p><i>Семинар 10. Музична культура Гетьманщини.</i></p>	24	12	6	6	12	
Разом за модулем II:	40	20	10	10	20	–
Модуль III. Літургичні та паралітургичні практики західної традиції в музичній культурі України						
Змістовий модуль 4. Католицька богослужбова традиція та її місце в музичній культурі України						
<p>Тема 8. Музична традиція Римо-католицької церкви в Україні.</p> <p><i>Семинар 11. Жанрова система літургій латинського обряду.</i></p> <p><i>Семинар 12. Латинські рукописи в Україні: стан дослідження.</i></p>	16	8	4	4	8	

Назва змістових модулів і тем «Українська музична спадщина: нові відкриття»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
			Теоретичні лекції	Практичні Семинарські/ індивідуальні	Самостійна робота	Контрольний модуль
Змістовий модуль 5. Українська духовна пісня: Генеza, історичні форми, сакральний вимір						
Тема 9. Українська духовна пісня: витоки, історичні форми, богослужбовий контекст. <i>Семинар 13. Візантійсько-українські та західноєвропейські витоки української духовної пісенності.</i> <i>Семинар 14. Паралітургічна гілка духовної пісенності українсько-білоруської традиції.</i> <i>Семинар 15. Українська духовна пісня XX – початку XXI ст.: конфесійний вимір.</i>	24	12	6	6	12	
МКР 2						1
Разом за модулем III:	40	20	10	10	20	1
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ I-III:	120	60	30	30	60	2

4. ЗМІСТ КУРСУ

4.1. МОДУЛЬ I. Українська релігійна музика від первісної доби до XVIII століття.

4.1.1. Змістовий модуль 1. Жанрово-стильові пласти української музики усної і писемної традиції

Тема 1. Жанрово-стильові форми українського обрядового та не обрядового фольклору (багатоголосся).

Українське народнописане багатоголосся (УНБ) – одна з найяскравіших питомих прикмет традиційної етномузики. Поширення на українських етнічних землях різних історичних типів багатоголосся. Необхідність перегляду систематизації основних його типів та різновидів на основі нових експедиційних знахідок та досліджень українських етномузикологів. Полістадіальне нашарування багатоголосих традицій у новітню добу. Принципи організації багатоголосої фактури як ознака історичного та регіонального стилю.

Огляд низки праць 1990-х – 2010-х років. Аналіз типології форм УНБ, розробленої О. І. Мурзиною (2016). Конкретизація змісту спеціальної термінології і введення нової. Уточнення (за матеріалами останнього часу) щодо мало відомої подільсько-наддністрянської субрегіональної традиції.

Встановлення спорідненості типів УНБ, що дозволяє співвіднести регіональну специфіку з національним народнописаним стилем.

Методи дослідження. Систематизація типів і різновидів УНБ. Історична послідовність їх виникнення (2 концепції). Формування первісних форм НБ у піснях язичницької доби, розвинених підголоскових форм – у Новітній час.

Рекомендована література: 20, 21, 35, 79, 89, 110.

Додаткова література: 34, 117, 121, 134, 136, 140, 161.

Тема 2.

Обрядова етномузика України в аспекті мелоареалогії.

Мелоареалогія як галузь етномузикології, яка вивчає поширення музичних явищ на етнічних територіях. Першорядна роль просторового вивчення явищ культури для мовознавства (діалектології). Напрацювання в межах лінгвогеографії базового понятійно-термінологічного апарату. «Атлас української мови».

Мета мелоареалогії (мелогеографії). Картографування етнографічних зон Прип'ятського Полісся, Прикарпаття, Галичини, Східного Поділля, Сумського Подесення і Посейм'я.

Поняття «мелотип» (пісенний тип). Ритмічний тип як основа жанрової типології народних пісень. Територіальне поширення пісенних типів як основа картографування явищ обрядової вокальної етномузики.

Роль системи ізомел для гіпотетичної реконструкції етнічної історії України. Значення макроареалогії для реконструкції етнічної історії балтів, білорусів та українців. Східні кордони давньої культури балто-слов'янської спільноти.

Рекомендована література: 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 76.

Додаткова література: 32, 33, 31, 70, 89, 123, 132.

Тема 3.

Український богослужбовий монодійний спів XI – XVII століть в усних і писемних традиціях.

Найдавніша традиційна форма православної культури, що склала історичну основу вітчизняного музичного професіоналізму. БС як носій ознак християнської церкви. БС як богослужіння. «Ангелогласний спів». Сутність і система БС (концепція І. Гарднера).

Систематика богослужбових церковно-музичних жанрів. Псалми і псалмодія. Виникнення гімнографії у Візантії і встановлення зв'язку між жанрами та відповідними жанровими стилями.

Концепції періодизації історії вітчизняного богослужбового співу.

Церковно-співацька книжність (історичний розвиток): нові відкриття. Дослідження Ірмологіонів та їхніх розділів (Обиход, Октоїх, Мінея, Тріодь)

Актуальні проблеми сучасної української музичної медієвістики.

Рекомендована література: 3, 45, 75, 93, 94, 95, 98, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 112.

Додаткова література: 6, 7, 10, 52, 56, 80, 102, 107, 118, 140, 151, 152.

Тема 4.

Український партесний спів XVII – XVIII століть у міждисциплінарному дискурсі.

Партесний спів (ПС) як явище вітчизняної культури, що виникло під впливом західноєвропейських музичних традицій. Значення праць Н. О. Герасимової-Персидської. ПС як варіант європейського музичного бароко. Запровадження київської лінійної нотації, що нею з початку XVII ст. фіксували твори нового стилю. Виникнення оригінальних композицій на основі перетворення європейських моделей.

Партесний концерт як основна жанрово-стильова сфера ПС. Різноманіття жанрів (за функціональним призначенням і відповідним характером). Музична мова партесів (тематично-фактурні контрасти, акордові тутті, кантові епізоди, засоби поліфонічної техніки: канон,

безкінечний канон, канонічна секвенція), побудови рефренного типу, контраст такто-метрики і типів фактури. Мажорна та мінорна сфери.

Проблема національної і регіональної специфіки ПС як одна з найважливіших, яка лишалася не вирішеною протягом останнього півстоліття. Сучасна розробка нових мультидисциплінарних (мультинаукових) методів аналізу, які дозволяють наблизитися до вирішення проблеми індивідуального стилю та походження композиторських шкіл вітчизняної партесної музики.

Рекомендована література: 4, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 17, 115.

Додаткова література: 20, 22, 23, 23, 26, 27, 53, 64, 93, 138, 157.

Тема 5.

Український хоровий спів епохи класицизму у міждисциплінарному дискурсі.

Індивідуальний композиторський стиль в українському музичному мистецтві 2-ї половини XVIII століття як дослідницька проблема. Критерії визначення композиторського стилю як належного до української традиції.

Нові джерелознавчі відкриття й концептуальні ідеї. Полеміка щодо спадщини М. Березовського (О. Шуміліна – М. Юрченко).

Вирішення галузевих проблем історії музики (джерелознавчих і текстологічних) на прикладі творчості А. Веделя. Новий погляд на постать і хорову спадщину композитора. Сильовий синтез у творчості Веделя (А. Гусарчук). Критерії диференціації індивідуальних стилів.

А. Ведель і С. Дегтярьов (А. Кутасевич).

Особистісні детермінанти композиторської творчості.

Рекомендована література: 10, 13, 11, 12, 46, 74, 96, 114, 116.

Додаткова література: 39, 41, 72, 90, 95, 96, 98, 86, 119, 154.

4. 2. МОДУЛЬ II. Світська середньовічна та ранньомодерна українська музична спадщина (XI – XVIII століття)

4. 2. 1. Змістовний модуль 2.

Середньовічна українська музична спадщина

Тема 6.

Іконографічні, археологічні, літературні та актові джерела з історії середньовічної української музичної культури.

До наших днів зберігся відносно невеликий масив пам'яток музичної культури Київської і Галицько-Волинської Русі, які за походженням можна розділити на три частини – іконографічні, археологічні, літературні та актові.

До *іконографічних джерел* належать зображення музикантів і музичних інструментів на фресках та предметах декоративно-прикладного

мистецтва. Окрім широковідомих фресок собору Софії Київської до дослідницького дискурсу додано відносно свіжу знахідку – фрагмент фрески із зображенням трубача із житла («будинок боярина») у Новогрудку. Різноманітними є предмети декоративно-прикладного мистецтва: браслети (наруччя), ливарна форма для браслета, вухокрутка, шахова фігура, срібна чаша та барельєф церкви. На цих предметах зображено музикантів, які здебільшого грають на псалтирях і також на барабані та спрощеному варіанті дуди (труба із сечового міхура).

Археологічні пам'ятки представляють різного роду музичні інструменти: хордофони, аерофони та ідіофони. На розкопках у Звенигороді знайдено псалтир, у Новгороді – псалтирі, дудки (повздовжні флейти) та смичкові ліри, у Друцьку, Глухові та Екімауці – варгани (дримби).

Серед *літературних джерел* виділено кілька значних сюжетів (тем), зокрема: «Музичні інструменти при княжому дворі у Києві», «Чернігівські співці Боян та Ходина», «Скоморохи», «Музичні інструменти та спів у руському війську», «Співець Митуса», «Пісні у Галицько-Волинському князівстві». Окремої уваги заслуговує розгляд теми про назви музичних інструментів у богослужбових, релігійних книгах і літературних творах, які побутували на теренах Київської Русі. У цьому питанні ключовими є найдавніші писемні джерела – «Ізборник» (1703 р.), «Путятинна мінея» (XI ст.), «Ільїна книга» (XI ст.), «Стихирар мінейний» (1095-1097 рр. та XII ст.), «Слово Даниїла Заточника» (XII ст.). Додатковим джерелом для дослідження музичних термінів слугують аналогічні музичні пам'ятки того часу у сусідніх державах та народів (народів Візантії, норманів, половців, угорців, поляків, тевтонів, лівонців, латгалів, литовців, новгородців, золотоординців тощо).

Актові документи та нотні рукописи розкривають значні теми пізнішого часу – кінця XIV – XV ст.: «Руські музиканти польського короля Владислава II Ягайла», «Руська версія походження пісні Bogurodzica 1408 року», «Мандрівні руські музиканти та йокулятори при дворі угорського короля Владислава II Ягелончика, у Кракові та на службі волинського князя Свидригайла», «Музика та музиканти на з'їзді європейських монархів у Луцьку в 1429 році», «Музика та музиканти у касових книгах Львова». Окремо виділяються поодинокі свідчення щодо музичної культури в Перемишлі та Сяноцькій землі, Києві, Волині, Бакоті (Поділля, Наддністрянщина), Лужанах (Буковина) та Горянах (Закарпаття).

Рекомендована література: 26, 49, 91, 92, 97, 99, 102, 64, 54, 55, 65, 66, 77, 121.

Додаткова література: 1, 2, 9, 3, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 37, 43, 44, 47, 50, 51, 54, 55, 65, 67, 71, 81, 83, 84, 88, 99, 109, 112, 114, 116, 120, 122, 129, 130, 131, 133, 137, 139, 159, 160, 167, 168, 175, 182, 183, 187, 188, 189, 197, 201, 206, 207, 209, 211, 212, 220, 228, 235.

4. 2. 2. Змістовий модуль 3.
Ранньомодерна українська музична спадщина

Тема 7.

**Професійні музиканти, музичні капели, музичний інструментарій
та церковно-музичні реформи в Україні
(XVI – XVIII століття).**

У ранньомодерний період українські терени входили до складу різних держав і військово-політичних союзів, де музична культура розвивалася у власний спосіб. Вкрай важливо простежити розвиток музичної культури на цих теренах відокремлено, аби визначити спільні й відмінні риси. Такий методологічний підхід допоможе уникнути підмін, міфів і необґрунтованих уявлень про історичне минуле української музичної культури.

Музиканти на службі міст. Одне з найінформативніших джерел про музик, які перебували на службі міської громади Львова – «Касові міські книги». Чи не єдиним дослідником музичних сюжетів з цього джерела був львівський музиколог Лешек Мазепа, який ретельно дослідив десятки рукописів XV – XVIII ст. Проте лише невелика частина його робіт на цю тему була опублікована. Наявність у середньовічному місті міських трубачів і барабанщиків було закріплено спеціальним привілеєм, але не кожному місту давали такий документ. У «Касових міських книгах» зафіксовані регулярні виплати трубачам і барабанщикам, описано їхню участь у міських святкуваннях, релігійних процесіях, урочистих зустрічах поважних осіб. Міські музиканти чатували на вежах міського муру під час цілодобової варті, грали на ратушній вежі. Регулярні виплати з каси міста також отримували органіст, помічник органіста й кантор зі школярами-співаками з місцевого кафедрального костелу. Спочатку ці виплати зафіксовані виключно за «рорати» на ранкових богослужіннях Адвенту (напередодні Різдва), а згодом до них додалися виплати з інших нагод, а саме, за Великодні урочистості, за святкування з приводу виборів короля, за виконання реквіємів (заупокійних мес), за публічні зустрічі гостей міста тощо.

Міські та сільські музиканти. Імовірно, в усіх містах ранньомодерної України діяли професійні музиканти. Більшість їхніх імен виявляємо, досліджуючи актові й фінансово-облікові документи. Найчастіше музиканти ідентифікуються завдяки їхнім прізвишкам, пов'язаним з їхньою професійною діяльністю: скрипкарі, дударі, гудки, трубачі, бобенники та ін. Починаючи з кін. XVI ст. в актових документах фіксують нові форми професійних корпорацій музикантів – братства й цехи. Перший привілей для професійної корпорації було надано львівським музикам. На початку XVII ст. такий самий документ отримали музиканти Острога. Із серед. XVII ст. міським музикам було надано ряд універсалів козацькою владою Гетьманщини. У джерелах XVIII ст. зафіксовано повідомлення про музик із

невеликих містечок, які вступали в колективні професійні цехи. У документах про функціонування музичних корпорацій роз'яснено особливості їхньої професійної діяльності – музичний інструментарій, місце праці, питання економічного життя, суспільні обов'язки, способи внутрішньої організації та особливості взаємин з іншими музикантами тощо.

Музичне повсякдення. Різного роду історичні джерела (судові документи, свідчення мандрівників) фіксують наявність музичних інструментів у селян, міщан, шляхтичів, навіть слуг. Зафіксовано повідомлення про співи й танці місцевих мешканців, святкування весіль, іменин, участь у різного роду обрядах, пов'язаних із музикою, тощо.

Особливо багату музичну діяльність на українських теренах розвинули монастирі **католицьких орденів**, з-поміж яких домінуючими в розвитку музичної культури можна вважати Домініканський та Єзуїтський. Натомість Францисканський, Босих Кармелітів, Тринітаріїв і Піарів дотримувалися стриманіших поглядів на розвиток музичної культури й освіти. У католицьких монастирях було засновано органні школи, організовано музичні капели. Розвинена монастирська мережа на теренах Правобережної України справляла значний вплив на загальний рівень місцевої музичної культури.

Греко-католицька (унійна) церква. Діяльність греко-католицьких вокально-інструментальних капел на українських землях зафіксована лише приблизно із серед. XVIII ст. Найзаможніша музична капела перебувала на службі львівського єпископа, згодом митрополита Леона Шептицького. Її утримували коштом усієї пастви. Унійні музичні капели брали участь у релігійних святкуваннях, організації світських балів, окремі виконавці виконували функції ратушних музикантів. Документальні джерела з історії унійної церкви змушують відзначити вплив інструментальної музики на вокальний богослужбовий та, особливо, паралітургійний музичний репертуар.

Музичні капели та музиканти можновладців. Найбагатші й найвпливовіші особи ранньомодерної України (воєводи, князі, ординати, магнати, гетьмани, губернатори) утримували при своїх дворах капели та окремих музикантів, серед яких було немало місцевих мешканців і певна кількість іноземців (німців, італійців, поляків), що сприяло збагаченню місцевої культури. Вони грали на різних тогочасних інструментах (клавесини, клавикорди, органи, скрипки, віоли, труби валторни, гобої та ін.). Деякі капели утримували протягом десятиліть. В окремих випадках музик передавали в спадок чи дарували. Часто музичні колективи збирали виключно з приводу спеціальної okazji.

Музична освіта. Музика була важливою складовою виховання та освіти молоді. Увагу їй приділяли як у католицьких навчальних закладах (кафедральних і парафіяльних школах, єзуїтських колегіумах), так і в православних (колегіумах, академії). Учням рекомендували грати на різних інструментах, зобов'язували співати й грати під час публічних заходів та урочистостей. Існують поодинокі свідчення про музичну культуру

в протестантських школах. Професійна музична освіта надавалася не в загальноосвітніх навчальних закладах, а в спеціальних музичних колективах і професійних корпораціях. Зокрема, при світських і релігійних музичних капелах усіх українських теренів зафіксовано численні відомості про учнів-музикантів. Поодинокі свідчення про учнів містяться в документах музичних цехів.

Співочі реформи в Православній церкві. Актові джерела кін. XVI ст. засвідчують початок співочих ініціатив у школі при Львівському Успенському братстві. Вже на поч. XVII ст. в реєстрі книг братства був зазначений музично-теоретичний трактат німецького протестантського автора Йоганна Шпангенберга та нотні збірники. Лист-відповідь Александрійського патріарха Мелетія Пігаса до львівських братчиків свідчить про намагання останніх запровадити у православній церкві органну музику. Проте патріарх дозволив використання виключно багатоголосого співу. У 1-й пол. XVII ст. свідчення про багатоголосий спів (за іншими джерелами «партесний», «фрактовий», «фігуральний») корелюються лиш із середовищем різних православних братств. Тож, ініціаторами запровадження багатоголосого церковного співу стали не так ієрархи, як організовані православні міські спільноти. Цей процес відбувався, частково, унаслідок буремних процесів реформації та контрреформації.

Згодом співочі реформи православних братств поширились і в Києві, де їхнім ініціатором став митрополит Петро Могила. За роки його правління в місті активно переписувалися нотолінійні Ірмологіони, у богослужінні було запроваджено багатоголосий спів. Як і його попередники на ниві реформ зі Львова та Вільнюса, митрополит отримав дозвіл на новий співочий порядок від православного патріарха, чим остаточно легітимізував нову практику в Києві.

Рекомендована література: 60, 70, 72, 122, 51, 52, 56, 120, 90, 118.

Додаткова література: 20, 28, 44, 45, 48, 65, 84, 85, 107, 134, 154, 160, 162, 164, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 178, 179, 180, 181, 185, 189, 190, 192, 193, 194, 199, 202, 203, 207, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 233, 234, 236.

4. 3. МОДУЛЬ III. Літургічні та паралітургічні практики західної традиції в музичній культурі України.

4. 3. 1. Змістовий модуль 4.

Католицька богослужбова традиція та її місце в музичній культурі України.

Тема 8.

Музична традиція Римо-католицької церкви в Україні

Музично-літургічні традиції християнського Заходу. Північноафриканська, амвросіанська, галліканська, іспанська, кельтська

літургії: специфічні риси. Особливості обрядів і музичні традиції. Пріоритетність римської літургійної традиції. Григоріанський спів як синтез римської і галліканської літургійної і музичної традицій.

Піснеспіви латинської літургії: Introitus – антифонний піснеспів літургії (Antiphona ad Introitum), у римській літургії з V ст. Kyrie – піснеспів мелізматичного стилю, на початку XI ст. отримує завершену форму: Kyrie eleison (3) – Christe eleison (3) – Kyrie eleison (3). Gloria – піснеспів силабічного стилю, текст – V ст., остаточний варіант – IX ст. Graduale – респонсорний піснеспів літургії (первісна назва – Responsorium Graduale), у римській літургії – з IV ст. Alleluia – респонсорний піснеспів літургії, у римській літургії з IV ст. Tractus – піснеспів прямої псалмодії (in directum). Sequentia – троп до піснеспіву Alleluia, час формування – VIII-IX ст. Credo – піснеспів силабічного стилю, у Римі – з XI ст. Offertorium – антифонний піснеспів літургії (Antiphona ad Offertorium), у римській літургії – з IV ст. Sanctus – піснеспів невматичного стилю, у римській літургії – з V ст. Agnus Dei - піснеспів невматичного стилю, у римській літургії – з VII–VIII ст., у IX-X ст. набуває остаточної форми. Communio – антифонний піснеспів (Antiphona ad Communionem), у римській літургії – з IV ст. Ite missa est – останній піснеспів літургії, у дні посту замість «Ite missa est» співається «Benedicamus Domino».

Католицька музична культура України. Католицькі монастирі та ордени. Львівські скриптори XV ст.: Бернардин з Жарновця, Мартин, Стефан з Пшемешна, Ян Цімлінський, Ісак зі Львова. Історія вивчення латинських рукописів України. Вивчення традицій григоріанського співу у XIX ст. у контексті провідних течій цециліанського руху. Науковий доробок Адольфа Хібінського. Медієвістичні студії учнів Адольфа Хібінського Марії Щепанської, Гієроніма Файхта, Адама Лібгарда. Науково-теоретична діяльність Мирослава Антоновича. Наукові дослідження латинських рукописів. Т. Барановою, В. Гончаровою, Ю. Москвою. Перспективи дослідження латинських рукописів України у XXI ст.

Рекомендована література: 2, 19, 22, 23, 24, 25, 88, 103, 123.

Додаткова література: 29, 25, 94, 103.

4. 3. 2. Змістовий модуль 5.

Українська духовна пісня:

Гене́за, історичні форми, сакральний вимір

Тема 9.

Українська духовна пісня: витоки, історичні форми, богослужбовий контекст

Витоки української духовної пісенності. Термінологічні позначення щодо творів пісенного жанру в українській традиції. Візантійські та західноєвропейські впливи у формуванні української духовно-пісенної традиції.

П'ять етапів розвитку української духовної пісенності. Перший період (кінець XVI ст. – остання третина XVIII ст.) – становлення національного духовно-пісенного репертуару, формування його тематичних і конфесійних пріоритетів, виокремлення регіональних традицій. Другий період (остання третина XVIII ст. – межа XIX – XX ст.) – зміна форм трансляції репертуару (поява друкованих пісенників) та його кодифікація, остаточне розмежування двох конфесійних гілок. Третій період (межа XIX – XX ст. – 30-ті рр. XX ст.) ознаменований стильовим оновленням української духовної пісенності та формуванням нової конфесійної (протестантської) гілки. Четвертий період (30-ті рр. XX ст. – 1991 р.) відзначений уповільненням розвитку української духовної пісенності на теренах УРСР та його продовженням у західній діаспорі. П'ятий період (з 1991 р.) – відновлення традицій, формування нових конфесійних гілок (римо-католицька), набуття постмодерних рис (стильовий плюралізм та інтерконфесійність пісенного репертуару).

Поняття «паралітургіка» у православній, католицьких (західного та східного обрядів) та традиційних протестантських церквах. Три типи паралітургічних явищ: а) обряди, молитви або піснеспіви, що виконуються під час богослужіння, але які не можна віднести до власне літургічних обрядів, молитов або піснеспівів; б) обряди, молитви або піснеспіви, що виконуються до і після богослужіння, а також інших церковних відправ, наприклад, утрени або вечірні; в) обряди, молитви або піснеспіви, що виконуються у храмі відокремлено від богослужіння. Зазначені типи повністю охоплюють усі можливі випадки використання піснеспівів на неканонічні тексти у храмових діях різних християнських конфесій.

Співаники з духовно-пісенним репертуаром як віддзеркалення сакрального універсуму Нового часу в його конфесійних виявах. Типи упорядкування репертуару у православних пісенниках – безсистемний та протокалендарний, що пов'язано з відсутністю зв'язку православної духовної пісенності з богослужінням. Календарний тип православного пісенника, пов'язаний з адаптацією унійного «Богогласника» для православних мирян українських та білоруських теренів Російської імперії.

Формування пісенника для паралітургічного співу в українсько-білоруському *унійному* середовищі протягом XVIII ст., в якому за зразок для наслідування було взято католицькі канціонали XVII – XVIII ст., де поєднано два принципи упорядкування репертуару – календарний, запозичений з літургічних книг, та тематичний, який є універсальним способом систематизації. На їх основі було сформовано календарно-тематичну структуру пісенника комплексного типу, що призначався для церковного й приватного співу. Почаївський «Богогласник» (1790–1791), виданий для потреб українських католиків східного обряду. Оновлення структури греко-католицького співаника в 1-й третині XX ст. у нововасиліанському виданні «Церковні пісні» (1926), у якому враховано досвід упорядкування репертуару католицьких пісенників XIX ст.

При формуванні українського, білоруського та російського баптистського (початок XX ст.) та римо-католицького (кінець XX ст.)

репертуару за зразки було взято структуру і рубрикацію богослужбових книг, апробовану в європейській та американській церковній практиці.

Місце запозичених пісень в українському духовно-пісенному репертуарі. Позалітургічна пісенність, характерна для українського православного середовища, запозичувала передусім елементи пісенних творів (усталені й типізовані звороти музичної мови, спосіб віршування, запозичені теми та сюжети пісень тощо), однак в українському позабогослужбовому репертуарі налічувалося не менше двадцяти перекладених пісенних творів, з яких десять були популярними протягом тривалого часу. Паралітургічна пісенність збільшила кількість запозичених пісень, яких в рукописах XVIII – XIX ст. західноукраїнського походження було не менше п'ятдесяти, а також збагатила репертуар завдяки перекладу пісень тих жанрових груп, які не були представлені в позабогослужбовому репертуарі.

Рекомендована література: 1, 18, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 44, 73, 78, 80, 81, 83, 84, 82, 111, 113.

Додаткова література: 4, 5, 18, 19, 30, 42, 49, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 59, 72, 79, 100, 101, 104, 105, 106, 115, 144, 145, 158, 169, 184, 200, 201, 210, 219, 230, 231, 232.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ¹

№	Назва теми	Кількість годин
1	Фактурна організація гуртових пісень України в історичному розвитку та регіональній дислокації (багатоголосся)	2
2	Мелоареали пісень обрядових циклів як відображення етнічної історії балто-слов'янської спільноти	2
3	Жанрово-стильові форми богослужбового українського монодійного співу.	2
4	Музичний стиль і критерії визначення авторства партесних творів.	2
5	Музичний стиль і критерії визначення авторства хорового твору епохи класицизму.	1
6	Світська музична спадщина Київської та Галицько-Волинської Русі (XI – перша половина XIV століть).	2
7	Світська музична спадщина литовсько-польської доби (друга половина XIV – XV століть).	2

¹ Плани семінарів і списки літератури наведено в програмі за послідовністю тем

8	Музична культура Руського, Белзького, Подільського та Брацлавського воєводств.	2
9	Музична культура Волинського та Київського воєводств.	2
10	Музична культура Гетьманщини.	2
11	Жанрова система літургії латинського обряду.	2
12	Латинські рукописи в Україні: стан дослідження.	2
13	Візантійсько-українські та західноєвропейські витоки української духовної пісенності.	2
14	Паралітургічна гілка духовної пісенності українсько-білоруської традиції.	2
15	Українська духовна пісня ХХ – початку ХХІ ст.: конфесійний вимір.	1
	Усього	28 сем.+ 2 мкр=30

Семінар 1. Фактурна організація гуртових пісень України в історичному розвитку та регіональній дислокації (багатоголосся)

План

1. Гетерофонія. Значення терміну. Ареали поширення невпорядкованої та впорядкованої гетерофонії на українських етнічних землях.

2. Стиль архаїчних поліських пісень як синкретична цілісність.

3. Бурдонна діафонія, її поширення та специфіка.

4. Унісонний спів (монофонія). Ареали його поширення на українських етнічних землях і поза ними. Різновиди. Співвідношення з епізодичною гетерофонією.

5. Різновиди впорядкованої гетерофонії.

6. Втора як вияв різних типів фактурного устрою.

7. Гомофонно-гармонічна фактура, ареали поширення. Функціонально-гармонічний бас як її самостійний елемент. Кант.

8. Підголосковий спів (функціональне двоголосся) не обрядових пісень та його особливості в різних регіональних стилях в Україні. Критерії визначення співу як підголоскового.

9. Триголосий спів на Лівобережжі. Його генеза, стильові ознаки. Дискусійність функціональних означень.

Рекомендована література: 20, 21, 35, 79, 89.

Додаткова література: 34, 117, 121, 135, 136, 140, 165.

Семінар 2. Мелоареали пісень обрядових циклів як відображення етнічної історії балто-слов'янської спільноти

План

1. Пісенний тип, мелотип, ритмотип – визначення понять.
2. Методика сучасної мелоареалогії.
3. Українська зимова мелоареалогія і макроареалогія.
4. Українська купальсько-петрівська мелоареалогія.
5. Мелоареалогія весільних пісенних структур.
6. Гіпотетична версія історичного розвитку балто-слов'янської спільноти за даними української мелоареалогії.

Рекомендована література: 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 76.

Додаткова література: 32, 33, 31, 70, 89, 123, 132.

Семінар 3. Жанрово-стильові форми українського богослужбового монодійного співу.

План

1. Послідовність виникнення богослужбово-співацьких жанрів у Візантії у I тисячолітті н. е.
2. Послідовність формування співацьких стилів у Візантії до XIII століття.
3. Псалом і псалмодія: стильове розмаїття як наслідок векторів історичного розвитку візантійського і давньоукраїнського БС.
4. Тропар: ознаки жанру та музичного стилю тропарів в історичній ретроспективі.
5. Кондак: ознаки жанру та музичного стилю кондаків в історичній ретроспективі.
6. Ірмос: ознаки жанру та ірмологічного стилю.
7. Стихира: ознаки жанру та стихираричного стилю. Поспівкова система знаменного співу XVII – XVIII століть.
8. Становлення системи осмогласся та її роль у формуванні стилю знаменного співу.
9. Молитви Всенічної та Літургії у стилістиці монодійного стилю України XVII – XVIII століть. Київський, болгарський, грецький наспіви.
10. Шляхи формування багатоголосся на основі монодійного наспіву.

Рекомендована література: 3, 45, 75, 93, 94, 95, 98, 100, 106, 105, 107, 108, 109, 112.

Додаткова література: 6, 7, 10, 52, 56, 80, 103, 108, 118, 140, 152, 151.

Семінар 4. Музичний стиль і критерії визначення авторства партесних творів.

План

1. Партесні поголосники як джерела реконструкції партесних творів.

2. Текстологія партесних творів.
3. Структурні особливості партесної композиції як твору ренесансно-барокового стилю.
4. Фактурні особливості партесної композиції (за вибором викладача).
5. Партесний концерт і партесний мотет – спільне й відмінне.
6. Воскресенський канон М. Дилецького: роль двохорних безкінечних канонів, тридольного метру, принципу породження.
7. Статистична методика аналізу фактури творів із відомим авторством (Б. Дем'яненко).
8. Статистична методика аналізу фактури творів із невідомим авторством (Б. Дем'яненко).

Рекомендована література: 4, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 17, 115.

Додаткова література: 21, 22, 23, 24, 26, 27, 53, 64, 93, 97, 138, 157.

Семінар 5. Музичний стиль і критерії визначення авторства хорового твору епохи класицизму.

План

1. Віднайдені твори та індивідуальний музичний стиль М. Березовського.
2. Віднайдені твори та індивідуальний музичний стиль М. Бортнянського.
3. Віднайдені твори та індивідуальний музичний стиль А. Веделя.
4. Віднайдені твори та індивідуальний музичний стиль С. Дегтярьова.
5. Особистісні детермінанти композиторської творчості.

Рекомендована література: 10, 13, 11, 12, 46, 74, 96, 114, 116.

Додаткова література: 39, 41, 72, 85, 90, 96, 95, 98, 119, 153, 157.

Семінар 6. Світська музична спадщина Київської та Галицько-Волинської Русі (XI – перша половина XIV століть).

План.

1. Іконографічні пам'ятки.
 2. Археологічні пам'ятки.
 3. Літературні джерела.
 4. Музичний інструментарій сусідніх держав і народів.
- Рекомендована література: 26, 49, 91, 92, 97, 99, 102.
- Додаткова література: 1, 2, 9, 15, 16, 17, 43, 47, 50, 54, 55, 66, 71, 81, 83, 86, 88, 99, 112, 114, 116, 120, 122, 129, 130, 131, 133, 137, 167, 187, 195, 198, 205, 206, 209, 218, 227, 235.

Семінар 7. Світська музична спадщина литовсько-польської доби (друга половина XIV – XV століть).

План.

1. Руські музиканти польського короля Владислава II Ягайла.
 2. Руська версія походження пісні Bogurodzica 1408 року.
 3. Мандрівні руські музиканти та йокулятори при дворі угорського короля Владислава II Ягелончика, у Кракові та на службі волинського князя Свидригайла.
 4. Музика та музиканти на з'їзді європейських монархів у Луцьку в 1429 році (реконструкція).
 5. Музика та музиканти у касових книгах Львова.
 6. Окремі свідчення щодо музичної культури на українських теренах.
- Рекомендована література: 54, 55, 64, 65, 66, 77, 121.
Додаткова література: 3, 11, 12, 14, 37, 46, 51, 67, 109, 139, 159, 161, 168, 181, 182, 183, 188, 197, 208, 211, 218, 228.

Семінар 8. Музична культура Руського, Белзького, Подільського та Брацлавського Воєводств

План

1. Міські професійні музиканти.
 2. Католицькі музичні капели та музиканти.
 3. Греко-католицькі музичні капели.
 4. Співочі церковні реформи Львівського Успенського та Віленського Святотроїцького братств.
- Рекомендована література: 51, 52, 56, 59, 70, 72, 90, 118, 120, 122.
Додаткова література: 20, 28, 44, 45, 48, 65, 84, 85, 107, 134, 154, 160, 162, 164, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 185, 189, 190, 192, 193, 194, 199, 202, 203, 207, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 233, 234, 236.

Семінар 9. Музична культура Волинського та Київського воєводств.

План

1. Міські та сільські професійні музиканти, музичні інструменти та музичне повсякдення пересічних мешканців.
 2. Музичні капели та музиканти князів, воєвод та ординатів.
 3. Католицькі і греко-католицькі музичні капели та музиканти.
 4. Церковні співочі реформи Петра Могили.
- Рекомендована література: 50, 53, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 69, 68, 71, 101, 117.
Додаткова література: 12, 90, 91, 109, 145, 147, 165, 179, 180, 185, 190, 195, 197, 203, 207, 219.

Семінар 10. Музична культура Гетьманщини.

План

1. Музичне повсякдення козаків, селян та міщан.
2. Музичні братства та цехи.
3. Музичні уподобання гетьманів і козацької старшини.
4. Музична культура в середовищі воєвод і губернаторів.
5. Музична освіта й культура в Києво-Могилянській академії, чернігівському та переяславському колегіумах.
6. Вокальні капели Київських митрополитів, Новгород-Сіверських та Чернігівських архієпископів.

Рекомендована література: 1, 47, 48, 52, 57, 67.

Додаткова література: 7, 34, 35, 39, 67, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 109, 112, 123, 124, 125, 126, 127, 141, 142, 145, 147, 149, 155, 163, 213.

Семінар 11. Жанрова система літургії латинського обряду.

План.

1. Будова літургії латинського обряду.
2. Піснеспіви ординарія меси.
3. Піснеспіви пропрія меси.
4. Антифонні та респонсорні григоріанські піснеспіви.
5. Палеографія та семіологія григоріанської монодії у світлі сучасних наукових досліджень.

Рекомендована література: 2, 19, 22, 23, 24, 25, 88, 103, 123.

Додаткова література: 25, 29, 94, 103.

Семінар 12. Латинські рукописи в Україні : стан дослідження.

План.

1. Григоріанська монодія на теренах України: історичний дискурс.
2. Основні колекції книги григоріанських піснеспівів у бібліотеках України.
3. Типи літургічних книг, що зберігаються в бібліотеках України.
4. Палеографічні та семіологічні особливості українських рукописів григоріанських піснеспівів.

Рекомендована література: 8, 9, 22, 29, 36, 85, 86, 87, 104, 119, 124.

Додаткова література: 69, 175.

Семінар 13. Візантійсько-українські та західноєвропейські витоки української духовної пісенності.

План

1. Позацерковні духовні пісні Київської Русі.
2. Генеза західноєвропейської духовної пісенності. Католицька духовна пісня у Західній та Центральній Європі.
3. Протестантська духовна пісня у Західній та Центральній Європі.
4. Структура католицьких і протестантських канціоналів як віддзеркалення християнського універсуму.
5. Духовні пісні західноєвропейського походження в українському репертуарі XVII – XIX ст.

Рекомендована література: 29, 33, 30, 82, 83, 84.

Додаткова література: 4, 5, 144, 169, 184, 200, 220.

Семінар 14. Паралітургічна гілка духовної пісенності українсько-білоруської традиції

План

1. Термін «паралітургіка»: дефініції (А. Єфіменко, О. Клокун, О. Мануляк, О. Зосім). Інші концепції церковних нелітургічних жанрів (Б. Бартковський, С. Шип).
2. Генеза паралітургічних обрядів (М. Кунцлер).
3. Паралітургічний спів у західно-християнській церковній практиці (М. Кунцлер, Б. Бартковський).
4. Латинські практики та паралітургічний спів у греко-католицькому богослужінні (П. Женюх, Д. Штерн).

5. "Богогласник" у контексті греко-католицького богослужіння.

Рекомендована література: 18, 29, 31, 33, 44, 73, 78, 80, 111, 113.

Додаткова література: 4, 18, 19, 30, 42, 57, 61, 59, 100, 101, 115, 150, 158, 169, 210, 231, 230, 232.

Семінар 15. Українська духовна пісня XX – початку XXI ст.: конфесійний вимір

План

1. Духовна пісня першої третини XX ст.
2. Розвиток духовної пісенності у СРСР та західній українській діаспорі.
3. Нові тенденції духовної піснетворчості кінця XX – початку XXI ст.
4. Православна духовна пісня на сучасному етапі.
5. Традиції і новації греко-католицької української духовно-пісенної традиції.
6. Становлення та розвиток української римо-католицької пісенності.

7. Віхи історії протестантської духовно-пісенної традиції ХХ – початку ХХІ ст.

Рекомендована література: 1, 27, 28, 32, 33, 34, 81.

Додаткова література: 49, 58, 60, 62, 63, 78, 79, 104, 105, 106, 201.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин
1	Жанри, історичні та регіональні стилі української обрядової та не обрядової пісенності (на прикладі принципів організації багатоголосої фактури)	4
2	Мелоареалогія як сучасний напрям наукових досліджень у мовознавстві та етномузикології	4
3	Роль унісонного співу на різних історичних етапах розвитку української музики. Жанри і стилі канонічного богослужбового співу.	4
4	Сучасні мультинаукові дослідження партесного співу. Середина ХVІІІ століття як перехідна доба.	4
5	Сучасні мультинаукові дослідження хорового співу доби класицизму.	4
6	Джерела з історії світської музики Київської і Галицько-Волинської Русі.	4
7	Джерела з історії світської музики литовсько-польської доби.	4
8	Джерела з історії музики ХVІ–ХVІІІ століть у Руському, Белзькому, Подільському, Брацлавському воєводствах.	4
9	Джерела з історії музики ХVІ–ХVІІІ століть у Волинському та Київському воєводствах.	4
10	Джерела з історії музики ХVІ–ХVІІІ століть у Гетьманщині.	4
11	Музична традиція Римо-католицької церкви: жанровий вимір	4
12	Комплексні дослідження латинських рукописів в Україні	4
13	Візантійські, давньоукраїнські, західноєвропейські витоки української духовної пісенності	4
14	Паралітургічна і позалітургічна духовна пісенність в Україні та Білорусі	4
15	Сучасна духовна пісенність і професійна композиторська творчість.	4
	Всього	60

Списки літератури наведено в програмі за послідовністю тем.

6. 1. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи

Самостійна робота аспіранта полягає в опрацюванні спеціальної літератури у процесі підготовки до семінарів, прослуховуванні музичних творів (за програмою й поза нею), у виконанні письмових реферативних робіт загальним обсягом до 1-го друкованого аркуша (формат А4, кегль «Times New Roman», інтервал 1,5, поля по 2 см.).

У семінарських доповідях і письмових роботах аспіранта особливої ваги набуває вміння скоригувати нові знання про емпіричні матеріали та методологічні принципи з проблематикою власного дослідження.

Список спеціальної літератури для реферативного опрацювання пропонується викладачем і може доповнюватися аспірантом з особистої ініціативи, виходячи з його наукових і пізнавальних потреб і зацікавлень.

Бездумне механічне копіювання текстів із електронних ресурсів вільного доступу (довідкових інтернет-сайтів) не допускається.

З відома викладача можливо використовувати окремі тексти, поширювані в мережі, у разі їх авторитетного авторства, перевіреної інформації і значної наукової ваги.

7. ВИМОГИ ДО ЗАЛІКІВ

Зараховується індивідуальна самостійна робота аспіранта, участь у семінарах, якість і дочасність виконання модульних контрольних робіт і реферату, відвідування лекцій.

7.1. Питання

1. Система типів і різновидів українського народного багатоголосся в світлі досліджень останнього часу.

2. Сучасна термінологія комплексного етномузикологічного дослідження.

3. Сучасна термінологія комплексного медієвістичного дослідження.

4. Українське музичне бароко: жанрово-стильовий дискурс (на прикладі творчості одного з композиторів кінця XVII – 1-ї половини XVIII ст.)

5. Українська музика доби класицизму: жанрово-стильовий дискурс (на прикладі творчості одного з композиторів 2-ї половини XVIII ст.).

6. Традиції неомедієвізму в сучасній композиторській творчості.

7. Традиції необароко в сучасній композиторській творчості.

8. Традиції неокласицизму в сучасній композиторській творчості.

9. Музичні інструменти Київської Русі (археологічні джерела).

10. Музичні інструменти Київської Русі (іконографічні джерела та предмети декоративно-прикладного мистецтва).

11. Музика при дворах та в оточенні давньоруських князів і королів (методи та джерела досліджень).

12. Давньоруські скоморохи та йокулятори – характеристика феноменів.
13. Музичний інструментарій візантійців, норманів, угорців, поляків та його зв'язок із давньоруською спадщиною (IX – XIII століття).
14. Давньоруська гіпотеза походження пісні «Vogorodzica» 1408 року.
15. Руські музиканти при дворі польського короля Владислава II Ягайла. Музика та музиканти на з'їзді європейських монархів у Луцьку у 1429 році (реконструкція).
16. Музиканти Львова, Перемишля та Києва (XIV – XV ст.).
17. Будова та основні піснеспіви літургії латинського обряду.
18. Побутування григоріанської монодії на теренах України.
19. Генеза західноєвропейської духовної пісенності. Католицькі церковні пісні Середньовіччя та Ренесансу.
20. Протестантська духовна пісня у Західній та Центральній Європі.
21. Структура католицьких та протестантських канціоналів та співаників.
22. Духовні пісні західноєвропейського походження в українському репертуарі XVII – XIX ст.
23. Паралітургічні обряди та спів у західно-християнській церковній практиці: генеза, форми.
24. Паралітургічний спів у греко-католицькому богослужінні: витоки, форми.
25. Українська православна та греко-католицька духовна пісня на сучасному етапі.
26. Становлення та розвиток української римо-католицької та протестантської духовної пісенності.

7.2 Орієнтовні теми рефератів

1. Нові етномузикологічні дослідження регіональних етномузичних традицій в Україні.
2. Нові етномузикологічні дослідження порубіжних етномузичних традицій в Україні.
3. Монодійний спів як тисячолітній феномен церковно-співацької традиції в Україні (етапи розвитку, співацькі стилі).
4. Нові медієвістичні дослідження церковно-співацьких стилів і жанрів.
5. Українська партесна творчість: сучасні здобутки мультинаукових досліджень.
6. Українська хорова творчість доби класицизму: сучасні здобутки мультинаукових досліджень.
7. Музичний інструментарій Київської Русі: іконографічні, археологічні та літературні джерела.
8. Історичні і типологічні зв'язки давньоруської і зарубіжної музики (музичний інструментарій Євразійського степу VII – XIII ст.).

9. Історичні і типологічні зв'язки української і зарубіжної музики (музичний інструментарій польських та угорських теренів у X – XIV ст.).
10. Історичні і типологічні зв'язки української і зарубіжної музики (світська музична культура Візантії X – XIII ст.).
11. Історичні і типологічні зв'язки української і зарубіжної музики (кантиги – нотні пам'ятки піренейського півострова XII – XIII ст.).
12. Історичні і типологічні зв'язки української і зарубіжної музики (трубадури і трувери середньовічної Франції: XII – XIII ст.).
13. Середньовічна музична культура балканського півострова (IX – XIV ст.).
14. Музична спадщина середньовічної Чехії (IX – XIV ст.).
15. Григоріанський спів як основа європейської музичної традиції та чинник української музичної культури (жанровий і стильовий аспекти).
16. Жанр меси у творчості сучасних українських композиторів.
17. Жанр реквієму у творчості сучасних українських композиторів.
18. Органна музика сучасних українських композиторів.
19. Кантово-пісенні жанри та їх рецепція в сучасній композиторській творчості.
20. Хорові обробки пісень «Богогласника».

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль та облік успішності

З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Українська музична спадщина: нові відкриття», у навчальному плані передбачено іспит у кінці семестру.

Критерії оцінок

На оцінку «5» аспірант:

- повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією;
- грамотно ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями;
- для виконання практичного завдання правильно застосовує теоретичні знання комунікаційних технологій, а також з інших дисциплін гуманітарного циклу;
- уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості застосування тих чи інших комунікаційних технологій в різних сферах культурно-мистецької та наукової діяльності;
- демонструє високий рівень знань;
- послідовно, повно і логічно викладає теоретичний матеріал;

На оцінку «4» аспірант:

- досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- розуміє зміст основних термінів, проте не завжди точно їх використовує;
- теоретичні твердження правильно ілюструє прикладами, результатами власних спостережень;
- загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає дві-три неточності;
- уміє обґрунтувати власну думку;
- демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу;
- не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень;
- допускає дві-три неточності у визначенні понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень.

На оцінку «3» аспірант:

- не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу;
- розуміє значення спеціальних термінів, але допускає помилки у їх вживанні;
- не завжди повно і правильно відповідає на поставлені питання;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повною мірою використовує теоретичні знання;
- вирішує поставлені завдання фрагментарно;
- демонструє задовільний рівень знань;
- допускає суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань;
- виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

На оцінку «2» аспірант:

- не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні;
- не володіє спеціальною термінологією;
- не може впоратися з поставленим практичним завданням;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем;
- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, допускає грубі помилки у викладенні матеріалу;
- демонструє незадовільний рівень знань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
0-34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальна програма курсу.
2. Методичні матеріали, укладені викладачем курсу.
3. Наукові розробки проблематики за темами курсу (див. списки: Рекомендована література, Додаткова література).
4. Довідкові видання: енциклопедії, словники (див.: там само).
5. Нотні (графічні) матеріали.
6. Аудіо-матеріали.
7. Джерела з Інтернет-ресурсів (за рекомендацією викладача)

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- 1) Вербальний:
 - пасивний (лекційний, теоретичний, герменевтичний, аналітичний),
 - активний (бесіда),
 - інтерактивний (діалог).
- 2) Наочний:
 - ілюстрації,
 - таблиці, схеми,
 - нотні тексти.
- 3) Практичний:
 - аналіз музичних (нотних, графічних) текстів.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

11. 1. Основна література

1. Антоненко М. Духовна пісня православної традиції в контексті розвитку культури України періоду Незалежності. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2015. Вип. 28. С. 122–130.
2. Апель В. Григорианский хорал. Григорианский хорал: сб. науч. тр. / Моск. гос. конс. имени П. И. Чайковского. Москва, 1998. С. 8-37.
1. Баранівська Л. Гетьмансько-старшинське середовище і культурно-музичне життя в Україні 2-ї пол. XVII–XVIII ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мист.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ: ІМФЕ, 2001. 24 с.
3. Гарднер И. А. Богослужбное пение Русской Православной Церкви. Сущность, система и история. Нью Йорк. Джорданвилль, 1978. Т. 1. 567 с.
4. Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство. Киев, Дух і літера, 2012. 408 с.
5. Герасимова-Персидская Н. О двух типах музыкального хронотопа. Литература и искусство в системе культуры. Москва, 1988. С. 343-349.
6. Герасимова-Персидська Н. Слово і музика в XVII ст. Українське літературне барокко. Київ, Наукова думка, 1987. С. 272-287.
7. Герасимова-Персидська Н. Специфіка національного варіанту бароко в українській музиці. Українське барокко і європейський контекст. Київ, 1991. С. 211-224.
8. Гончарова В. Канціонал з колекції НТШ у Львові. Бібліографія українознавства. Бібліографія і джерела музикознавства. Львів, 1994. Вип. 2. С. 18–19.
9. Гончарова В. Памятники латинской монодии в рукописных собраниях Санкт-Петербурга, стран Балтии и Украины: автореф. дис. канд. искусств. Казань, 2000. 26 с.
10. Гусарчук Т. Артемій Ведель: постать митця у контексті епох: монографія. Ніжин, 2017. 768 с.
11. Гусарчук Т. Традиції бароко в українській музиці 2-ї половини ХУІІІ сторіччя. Українське барокко: у 2 т. Т. 2. Харків: Акта, 2004.
12. Гусарчук Т. В. Хорова творчість Степана Дегтярьова: стильові детермінанти й паралелі. Часопис НМАУ. Київ, 2013. № 3 (20).
13. Гусарчук Т. Текстологія української хорової спадщини 2-ї половини ХУІІІ століття (джерела, специфіка, завдання) // Українське музикознавство: науково-методичний збірник. Київ, 2001. Вип. 30.
14. Дем'яненко Б. Голосоведення у партесному восьмиголосі як статистично стійка властивість індивідуального композиторського стилю// Українське музикознавство: науково-методичний збірник. 2015. Вип. 41. С. 196-221.
15. Дем'яненко Б. Застосування статистичних методів аналізу як шлях до визначення авторства анонімних партесних творів ХУІІ – 1-ї половини ХУІІІ століття. Київське музикознавство. 2012. Вип. 43. С. 3-8.

16. Дем'яненко Б. Індивідуальний композиторський стиль у партесній музиці: виявлення стійких ознак та можливості їх статистичного узагальнення. Наукові збірки ЛНМА ім. М. В. Лисенка. 2015. Вип. 36. С. 188–203.

17. Дем'яненко Б. Метод стильової диференціації восьмиголосих партесних творів на основі статистичного аналізу констант авторського стилю –об'єднуюча модель. Київське музикознавство. 2013. Вип. 46. С. 3-10.

18. Ефименко А. Пути обновления теории и богослужебной практики католической мессы XX столетия (на примере творчества церковных композиторов): монография. Луцк: ВНУ им. Леси Українки, 2011. 404 с.

19. Ефимова Н. Музыкальные формы и жанры культовой монодии западного средневековья (григорианский хорал). Формы музыкальных произведений: уч. пособие для студентов вузов искусств и культуры / ред. Холопова В. Н.; Моск. гос. конс. Санкт-Петербург: Лань, 1999. Гл. IV. С. 159–184.

20. Єфремов Є. Музика і ритуал: взаємокоординація звуковисотних чинників та виконавської стилістики в обрядових піснях Центрального Полісся. Студії мистецтвознавчі. Театр. Музика. Кіно. Київ: ІМФЕ, 2004. Чис. 4 (8). С. 50–57.

21. Єфремов Є., Пономаренко В. Дослідження локальної народнопісенної традиції як основа діяльності вторинного фольклорного ансамблю // Українське музикознавство: науково-методичний збірник. Київ, 1989. Вип. 24. С. 5–16.

22. Загнітко К. Григоріанський хорал у сучасному науковому дискурсі: історія, теорія, практика: дис. канд. мист. Львів, 2017. 210 с.

23. Загнітко К. Отець Ежен Кардін як засновник нового методу дослідження григоріанського співу (до 110-ліття від дня народження). Українська музика. Львів, 2015. Число 4 (18). С. 42–50.

24. Загнітко К. Проблеми виконавської інтерпретації церковної монодії в контексті сучасних досліджень григоріанської семіології Українська музика. Львів, 2016. Число 4 (22). С. 92–100.

25. Загнітко К. Ритмічна інтерпретація григоріанського хоралу. Студії мистецтвознавчі. Рівне, 2014. С. 8–13.

26. Захарьина Н. Песнотворец, гудец, поэт, композитор: образ Бояна в русской культуре // Народная традиционная культура в образовательный программах и научных исследованиях: Сб. м-лов Всероссийских конференций 2008-2010 гг. Санкт-Петербург: Изд-во политехнич. ун-та, 2013. С. 532-545.

27. Зосім О. Л. Греко-католицькі духовні пісні у сучасному українському римо-католицькому репертуарі // Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2006. Вип. 10. С. 11–19.

28. Зосім О. Л. Духовна пісенність і сучасна богослужбова музика Римо-католицької Церкви України і Росії: національне і конфесійне // Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2011. Вип. 19. С. 233–240.

29. Зосім О. Л. Західноєвропейська духовна пісня на східнослов'янських землях у XVII–XIX століттях: монографія. Київ: ДАКККіМ, 2009. 204 с.
30. Зосім О. Л. Канціонал // Православная энциклопедия. Москва, 2012. Т. XXX. С. 525–528.
31. Зосім О. Л. Паралітургіка // Українська музична енциклопедія. Київ, 2018. Т. 5. С. 72–74.
32. Зосім О. Л. Сильові особливості сучасного богослужбового репертуару Римо-католицької Церкви в Україні. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць. Київ, 2007. Вип. XVIII.
33. Зосім О. Л. Східнослов'янська духовна пісня: сакральний вимір: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 328 с.
34. Зосім О. Л. Українська духовна пісенність кінця XIX – початку XXI століття: основні тенденції розвитку // Історія, теорія та практика сучасної гуманітаристики: колективна монографія. Мелітополь, 2016. С. 190–206.
35. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ: Музична Україна, 1990. 216 с.
36. Карцовник В. Владимир Великий, Брунон Кверфуртский и григорианское пение в Киевской Руси. Старинная музыка. 2003. № 1(19). С. 3–8.
37. Клименко І. Живні наспіви ритмомоделі 4+3: типологія і мелоареалогія // Народознавчі зошити. Львів, 2000. С. 630–647.
38. Клименко І. Методичні проблеми сучасної мелоареалогії: з практичного досвіду документального картографування // Православна енциклопедія, Київ, 2010. Вип. 5. С. 19–30.
39. Клименко І. Наспіву купальсько-петрівської приуроченості в українців: макроареалогія. Поліський реєстр купальсько-петрівських мелоформ // Православна енциклопедія. Київ, 2010. Вип. 5. Ч. 1: Студії. С. 138–164.
40. Клименко І. Слов'янські весільні шестидольники як мелогеографічна система: введення у проблематику // Православна енциклопедія. Київ, 2013. Вип. 8. С. 90–117.
41. Клименко І. Українська зимова макроареалогія в контексті слов'яно-балтського ранньотрадиційного меломасиву (СБРМ). Частина 2 // Православна енциклопедія. Київ, 2017. Вип. 12. С. 8–18.
42. Клименко І., Гончаренко О. Географія ритмічних трансформацій весільної структури 532: алгоритм дольності. Сьома конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель: Реферати. Ред.-упор. Б. Луканюк. Львів, 1996. С. 28–36.
43. Клименко І., Шевчук Ол. Мелотип // Українська музична енциклопедія. Київ, 2011. Т. 3. С. 358–360.
44. Клокун О. До проблеми стилю церковної музики. Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство: зб. статей. К., 2004. Вип. 37. С. 59–67.
45. Корній Л. Болгарський наспів // Українська музична енциклопедія. Київ, 2006. Т. 1.

46. Корній Л. Дмитро Бортнянський у контексті української культури 2-ї пол. XVIII ст. Музична україністика: сучасний вимір. Київ: ІМФЕ, 2009. Вип. 4.
47. Корній Л. Історія української музики. Частина перша. Від найдавніших часів до середини XVIII ст. Київ, Харків, Нью-Йорк, 1996. 315 с.
48. Корній Л. Українська шкільна драма XVII-1-ї половини XVIII століття як предтеча національного музично-драматичного театру // Наук. вісник НМАУ імені П. І. Чайковського, 2010. Вип. 89. С. 446-460.
49. Кузьмінський І. Давньоруський княжий культ Богородиці: від храму до бойової пісні // Українське мистецтвознавство, 2017. № 17. С. 112-120.
50. Кузьмінський І. Історія київського музичного братства та музичної капели київського магістрату (XVII–XVIII століття) // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство, 2018. № 1. С. 146-151.
51. Кузьмінський І. Історія співу у «руських» церквах Перемишльської єпархії у ранньомодерний час // Spheres of culture, 2017. Vol. 16. S. 536-543.
52. Кузьмінський І. История церковной музыки через призму деятельности украино-белорусских митрополитов и епископов 17 века // Journal of the International Society for Orthodox Music, 2018. Vol. 3. S. 22-38.
53. Кузьмінський І. Князівські музичні капели та музичні професійні об'єднання у містах острозької ординації у ранньомодерний час // Київське музикознавство. 2017. № 55. С. 10-22.
54. Кузьмінський І. Музика та музиканти на з'їзді європейських монархів у Луцьку у 1429 році (реконструкція) // Українська музика. 2018. № 3. С. 5-12.
55. Кузьмінський І. Музична культура в житті київських воєвод та губернаторів (XV – XVIII століття) // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2018. № 41. С. 150-166.
56. Кузьмінський І. Музична культура Перемишльської та Сяноцької земель у XVI – 1-й пол. XVII ст. // Український історичний зб-к. 2018. Вип. 20. С. 42-52.
57. Кузьмінський І. Музична культура та освіта у Києво-Могилянській академії у ранньомодерний час // Київська Академія. 2018. № 15. С. 20-55.
58. Кузьмінський І. Музична культура у релігійних та освітніх центрах Луцька у Ранньомодерний час // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. 2017. № 2(9). С. 126-133.
59. Кузьмінський І. Музична практика у релігійних та освітніх центрах Острога у Ранньомодерний час // Часопис НМАУ. 2017. № 3 (36). С. 64-71.
60. Кузьмінський І. Музична практика у Супрасльському монастирі у Ранньомодерний час. Студії мистецтвознавчі. 2018. № 1(61). С. 36-44.
61. Кузьмінський І. Музичні капели волинських воєвод та маршалків у Ранньомодерний час. Мистецтвознавчі записки. 2017. № 32. С. 286-293.
62. Кузьмінський І. Партесний спів у Луцькому Хрестовоздвиженському братстві. Луцьке Хрестовоздвиженське братство – інституційний розвиток та

місце в суспільному русі України та Білорусі. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. С. 73-84.

63. Кузьмінський І. Реформа церковного співу митрополита Петра Могили у Києві // Українська музика. 2018. № 2. С. 5-11.

64. Кузьмінський І. Руські придворні музиканти польського короля Владислава II Ягайла та Великих князів литовських. Студії мистецтвознавчі. 2017. № 3(59). С. 25-30.

65. Кузьмінський І. Середньовічна музична культура Перемишля, Перемишльської та Сяноцької земель // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2017. № 39. С. 132-141.

66. Кузьмінський І. Середньовічні музичні інструменти на фресці Вознесенської церкви села Лужани, найдавнішого храму української Буковини. Міжнар. вісник: культурологія, філологія, музикознавство. № 2 (11). 2018. С. 34-45.

67. Кузьмінський І. Шляхи проникнення партесного співу до Московського царства // Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2014. Вип. 109: Старовинна музика – сучасний погляд. Книга 6. С. 85–98.

68. Кузьмінський І, Безпалько В. Музичне повсякдення Волині (середина XVI – початок XVII століть). Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва. 2019. 1 (7). С. 5-32.

69. Кузьмінський І, Безпалько В. Витоки та функціонування музичного цеху міста Степань у світлі нових джерел. Острозький краєзнавчий збірник. 2019. 11. С. 112-121.

70. Кузьмінський І, Годек А. Музична спадщина міста Заслава (17–18 ст.). Студії мистецтвознавчі. 2018. №3 (63). С. 5-16.

71. Кузьмінський І, Довбищенко М. Нові документи з історії театрального та музичного мистецтва Волині (кінець XVI – початок XVII століть). Мистецтвознавчі записки. 2018. № 33. С. 209-215.

72. Кузьмінський І., Капраль М. Спів у Львівській Богоявленській церкві (від витоків до кінця XVIII ст.). Наук. вісник НМАУ. 2018. Вип. 121. С. 101-108.

73. Кунцлер М. Літургія Церкви; пер. з нім. Львів: Свічадо, 2001. 616 с.

74. Кутасевич А. Сильова диференціація духовно-музичних спадщин Степана Дегтярьова та Артема Веделя: питання авторства творів суперечливої атрибуції: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мист.: спец. 17.00.03. Київ: НМАУ, 2015.

75. Лингас А. Византия: Церковное пение. ПЭ. Москва, 2005. Т. IX.

76. Луканюк Б. К теории песенного типа. Народная песня: проблемы изучения. Ленинград, 1983.

77. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до Музичної Академії у Львові: в 2-х т. Том I. Від доби міських музикантів до Консерваторії [поч. XV ст. – до 1939 р.]. Львів: Сполом, 2003. 287 с.

78. Мануляк О. Сакральна творчість львівських композиторів кінця XX – поч. XXI ст. у контексті провідних тенденцій розвитку сучасної

української релігійної музики: автореф. дис. канд. мист. Львів: ЛНМА, 2009. 20 с.

79. Матвієнко В. Про деякі особливості українського народного багатоголосся. УМ. Київ, 1967. Вип. 2. С. 152–166.

80. Матійчин І. Паралітургійна спрямованість василіанської пісенності // Наук. записки Терноп. нац. пед. ун-ту імені В. Гнатюка. Серія Мистецтвознавство. 2014. № 2. С. 57–63.

81. Матійчин І. Українська духовна пісня в галицьких авторських пісенних збірках кінця ХІХ – 1-ї половини ХХ ст. Вісник Прикарпатського ун-ту. Серія Мистецтвознавство. Івано-Франківськ, 2008. Вип. ХІІ–ХІІІ. С. 133–139.

82. Медведик Ю. Ad Fontes: з історії української музики ХVІІ – початку ХХ століть: вибрані статті, матеріали, рецензії. Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 2015. 618 с.

83. Медведик Ю. Особливості систематизації духовнокантового репертуару в співаниках тематично-календарного структурного типу // Наук. записки Терноп. Нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Мистецтвознавство. 2000. № 1(4). С. 53–57.

84. Медведик Ю. Українська духовна пісня ХVІІ – ХVІІІ ст.: монографія. Львів: Вид-во УКУ, 2006. 324 с.

85. Москва Ю. Антифонарий № 1553/V из библиотеки Львовского государственного университета им. И. Франко. Гимнология. М-лы межд. науч. конф. «Памяти протоиерея Димитрия Разумовского»: в 2-х кн. Кн. 2. Москва, 2000. С. 538–548.

86. Москва Ю. Антифонарий № 1553 из библиотеки львовского университета в свете певческих и рукописных традиций европейского средневековья: автореф. дис. канд. иск. Москва, 1995. 24 с.

87. Москва Ю. О происхождении рифмованных оффициев. На материале рукописного Антифонария № 1553/V из библиотеки Львовского государственного университета им. И. Франко. Гимнология. М-лы межд. науч. конф. «Памяти протоиерея Димитрия Разумовского»: в 2-х кн. Кн. 2. Москва, 2000. С. 549–555.

88. Москва Ю. Оффиций. Григорианский хорал: сб. науч. тр. Моск. гос. конс. имени П. И. Чайковского. Москва, 1998. С. 66-102.

89. Мурзина О. Народне багатоголосся. Історія української музики: У 7 томах. Том 1: Від найдавніших часів до ХVІІІ століття. Книга 1: Народна музика / Відп. ред. О. Ю. Шевчук, Б. М. Фільц. Київ: ІМФЕ, 2016. С. 340–368.

90. Партесна музика Перемиської єпархії: Рукописні уривки середини ХVІІ – початку ХVІІІ століття / упоряд., вступне слово – В. Пилипович, Ю. Ясіновський; ідентифікація уривків, реконструкція партитури, передмова – О. Шуміліна. Перемишль, 2015. 258 с. [Пам'ятки сакральної музики Перемиської єпархії, т. 3].

91. Пашковський О. Дримби XIII – початку XVII ст. за археологічними знахідками. Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. 2012. Вип. 21. Ч. II. С. 248–253.
92. Поветкин В. Музыкальные инструменты. Археология. Древняя Русь. Быт и культура. Москва: Наука, 1997. С. 179–185.
93. Прилепа О. Октоїх. УМЕ. Київ, 2016. Т. 4. С.396–402.
94. Прилепа О. Осмогласся. УМЕ. Т. 4. Київ, 2016. С. 532–539.
95. Прилепа О. Поспівка. УМЕ. Т. 5. Київ, 2018. С. 532–539.
96. Руденко Л. Постать Степана Дегтярьова в історії української музичної культури. УМ. Київ, 2013. Вип. 39.
97. Серегина Н. Инструментальная символика в древнерусских песнопениях: (На материале русской редакции певческой книги «Стихирарь минейный»). Из истории инструментальной музыкальной культуры. Ленинград, 1988. С. 43-57.
98. Статис Г. Искусство пения в православном богослужении. Сущность византийского и поствизантийского пения. Гимнология. Москва: МГК, 2000. Кн. 1.
99. Тоцька І. Музика. Театральні видовища. Історія української культури. Т. 1: Історія культури давнього населення України, [гол. ред. П. П. Толочко]. Київ: Наук. думка, 2001. С. 137-151.
100. Успенский Н. Д. Осмогласие. МЭ. Москва, 1978. Т. 4. С. 121–126.
101. Фільц Б. Музичні цехи на Україні (XVI–XIX ст.). УМ. 1982. Вип.17. С. 33-45.
102. Финдейзен Н. Очерки по истории музыки в России с древнейших времен до конца XVIII века. Вып. I. Москва, Ленинград, 1928. 103+VIII с.
103. Холопов Ю. Месса. Григорианский хорал: сб. науч. тр. / Моск. гос. конс. имени П. И. Чайковского. Москва, 1998. С. 38-65.
104. Чернухін Є. Колекція рукописів та архівів митрополита Андрея Шептицького. Київ, 2011. 241 с.
105. Шевчук О. Ю. До проблеми дослідження давньоруських богослужбно-літургічних жанрів. Наук. вісник НМАУ. Київ, 1999. Вип. 6. С. 54-65.
106. Шевчук Ол. Грецький наспів. Грецький розспів. УМЕ. Київ, 2006. Т. 1.
107. Шевчук Ол. Жанри богослужбові. УМЕ. Київ, 2008. Т. 2. С. 72-77
108. Шевчук Ол. Київський наспів. УМЕ. Київ, 2008. Т. 2.
109. Шевчук Ол. Псалм, псалом. УМЕ. Київ, 1918. Т. 5. С. 488-495.
110. Шевчук Ол. Ще раз про українське народне багатоголосся (типи фактурного устрою). ПЕ. Київ: НМАУ, 2019. Вип. 14. С. 49-76.
111. Шип С. Духовная музыка и родственные жанровые категории (к определению понятий). Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Мистецтвознавчі пошуки: зб. наук. статей та есе, присвячених ювілею Н. О. Герасимової-Персидської / [упоряд. Ол. Ю. Шевчук]. Київ, 2008. Вип. 78. С. 52-64.

112. Школьник И. Византийская стихира V–XII вв. (музыкальный и литургический аспекты): Автореф. дис. канд. искусств. Москва, 1994. 24 с.
113. Штерн Д. Відносини духовних пісень до літургії у східних слов'ян XVII – XVIII ст/ст. *Slovensko-rusínsko-ukrajinské vzťahy od obrodenia po súčasnosť*. Bratislava, 2000. С. 321–330.
114. Шуміліна О. Новознайдені духовні концерти Максима Березовського: джерела, авторська атрибуція, риси стилю. Калюфонія.. Львів, 2014. Число 7.
115. Шуміліна О. Перехідні процеси в українській партесній музиці середини XVIII ст.: автореф. дис. канд. мист. Київ, 2004. С. 169-197.
116. Юдкін-Ріпун І. Бортнянський як представник стилю перехідної епохи. *Наук. вісник НМАУ*. Київ, 2003. Вип. 24. С. 76-85.
117. Ясіновський Ю. Матеріали до біографічного словника співців і музик давньої України: переписувачі нотолінійних ірмолоїв. *КАЛЮФОНІЯ*. Львів, 2006. Число 3. С. 14–55.
118. Ясіновський Ю. Розпорядження вчителів львівської братської школи Теодорові Рукевичу. *КАЛЮФОНІЯ*. Львів, 2006. Число 3. С. 171–175.
119. Baranowa T. Pamiętniki gregoriańskiego chórala w rękopisnych zbiorach Lwowa. *Musica Antiqua VIII*. Vol. 1. Acta Musicologica. Bydgoszcz, 1988. S. 57–88.
120. Kuzminskyi I. Account books of the musical chapel of Lviv Uniate Bishop Leon Szeptycki (1760-1779). *Kwartalnik Młodych Muzykologów*. 2018. UJ. 38. S. 5-24.
121. Kuzminskyi I. History of the origin of the "Bogurodzica" song (a musical monument of 1407). *Lietuvos muzikologija*. 2017. Nr. 18. P. 147-161.
122. Kuzminskyi I. On the influence of the Catholic musical culture of Lviv and Vilnius on partes polyphony at the end of the 16th and during the 17th centuries. *Ars et praxis*. 2016. Nr. 4. S. 11-32.
123. Nadolski B. Liturgika. T. I: Liturgika fundamentalna. Poznań: Pallottinum, 1989. S. 9, 37-48, 68-72, 102-115.
124. Zagnitko K. Zur Geshichter der Erforschung der Gregorianischen Gesangsquellen in der Handschriftensammlung in Lemberg. *Theorie und Geschichte der Monodie*. Band 8 / Red. M. Czernin, M. Pischlöger. Brno, 2016. С. 669–683.

11. 2. Додаткова література

1. Айналов Д. История Древне-Русского Искусства: Киевъ-Царьградъ-Херсонесъ. Извѣстия Таврической ученой архивной комиссии. 1920. № 57. С. 136-248.
2. Алексеев Леонид. Западные земли домонгольской Руси: очерки истории, археологии, культуры. Москва: Наука, 2006. Кн. 1. 289 с.
3. Баран В., Бірюліна О., Садовнік Т. Європейський з'їзд 1429 року у Луцьку. Друге вид. Луцьк, 2006. 32 с.

4. Бароківі духовні пісні з рукописних співаників XVIII ст. Лемківщини / Вступ, упорядкування і коментарі Олі Гнатюк. Львів: Місіонер, 2000. 336 с.
5. Богданова О. В. Духовна пісня в лірницькому репертуарі. Історія української музики: у 6 т. Т. 1: Від найдавніших часів до XVIII століття. Ч. 1: Народна музика. Київ: ІМФЕ ім. М. Рильського, 2017. С. 325–339.
6. Богослужение. ПЭ. М., 2002. Т. V. URL: <http://pravenc.ru/Б>
7. Боровик М., Іваньо І. Новознайдений музичний твір на слова Григорія Сковороди. *Народна творчість та етнографія*. 1971. № 2. С. 67-70.
8. Бражников М. Лица и фиты знаменного распева. Ленинград, 1984.
9. Васильев Б., Ёлшин Д. Фресковая роспись «дома боярина» в окольном городе Новогрудка (по материалам коллекции фрагментов штукатурки) // *Актуальные проблемы теории и истории искусства*. 2017. Вып. 7. С. 398-409.
10. Васильченко-Михно Г. Грецький розспів в українській співацькій практиці кін. XVI – 1-ї пол. XVII ст.: про спадкоємність з греко-візантійською гімнографічною традицією: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мист.: спец.17.00.02. Київ: КДК, 1993. 17 с.
11. Вебер. Культ и иконография Девы Марии в Ливонии. К вопросу о генезисе. *Актуальные проблемы теории и истории искусства*. 2017. Вып. 7. С. 367–373.
12. Вихованець Т. Школа латинська в Острозі. *Острозька академія XVI–XVII століття: енциклопедія*. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2011. С. 471–472.
13. Вздорнов Г. Исследование о Киевской Псалтыри. Москва, 1978. 171 с.
14. Власова З. Скоморохи и фольклор. СПб.: Алетейя, 2001. 524 с.
15. Воронин Н. Зодчество Северо-Восточной Руси XII–XV веков. Том 1 (XII столетие). Москва: Изд-во академии наук СССР, 1961. 583 с.
16. Высоцкий С. Светские фрески Софийского собора в Киеве. К., 1989. 213 с.
17. Галл Аноним. Хроника и деяния князей или правителей польских / предисл., пер. и примеч. Л. М. Поповой. Москва: Изд-во АН СССР, 1961. 172 с.
18. Гарднер И. Богослужбное пение русской православной церкви. Сущность. Система. История: в 2 т. Сергиев Посад: МДА, 1998. Т. 2. 640 с.
19. Гарнонкур Ф. В мирі Господу помолімся: До богослов'я літургії та християнської єдності / упоряд. О. Турій; пер. з нім. О. Конкевич. Львів: Свічадо, 2004. 232 с.
20. Герасимова И. Жизнь и творчество белорусского композитора Фомы Шеверовского. *КАЛОФОНІЯ*. Львів, 2010. Число 5. С. 56-66.
21. Герасимова И. Неизвестные партии концертов Н. Дилецкого из собрания Придворной Певческой Капеллы // *Наук. вісник НМАУ*. Киев, 2008. Вип. 78.
22. Герасимова И. Профессиональная певческая среда Вильны и творчество композитора Николая Дилецкого. *Вестник РАМ им. Гнесиных*. 2008. № 2. С. 31–42.
23. Герасимова-Персидська Н. Бароко після бароко. Україна музична (альманах). Київ, 1998.

24. Герасимова-Персидская Н. Выход к новым принципам пространственно-временной организации музыки в переломные эпохи. Музыкальное мышление. Сущность, категории, аспекты исследования: сб. ст. Киев, 1989. С. 54-64.
25. Герасимова-Персидська Н. Монодія як символ сакрального // Наук. вісник НМАУ. Київ, 2001. Вип. 15. С. 13–21.
26. Герасимова-Персидская Н. Партесный концерт в истории музыкальной культуры. Москва, 1983. 288 с.
27. Герасимова-Персидская Н. Русская музыка XVII века – встреча двух эпох. Москва, 1994. 126 с.
28. Герасимова-Персидська Н. Хоровий концерт на Україні в XVII–XVIII столітті. Київ: Музична Україна, 1978. 182 с.
29. Герцман Е. Гимн у истоков Нового Завета. Москва, 1996. 286 с.
30. Гнатюк О. Українська духовна бароккова пісня. Варшава; Київ: Перевал, 1994. 188 с.
31. Гончаренко О. Ритмика свадєбних напєвов северо-востока Украины (мелогеографический аспект). Tradicija ir dabartis. 12. Scientific works. Klaipėda, 2017. С. 107–119.
32. Гончаренко О. Весільні наспіви силаборитмічної моделі 5+3 на території Сумщини: мелоареалогія. Етномузика. Ред.-упор. Б. Луканюк. Львів, 2008. Число 5. С. 40–66.
33. Гончаренко О. Мелофонетичні чинники діагностування локальних діалектів (за типами кадансування у традиціях північного сходу України). ПЕ. Київ, 2012. Вип. 7. С. 63–71.
34. Горенко-Баранівська Л. Музично-просвітницька діяльність вихованця Києво-Могилянської академії Г. Сковороди в контексті розвитку української музичної культури XVIII ст. *Наук. записки нац. ун-ту «Києво-Могилянська академія»*. 2000. Т. 18. С. 115-118.
35. Грєческія музѣ въ малорусском изображеніи (Рисунокъ и объяснение къ нему). *Кієвская Старина*. 1884. № 4. С. 709-715.
36. Грица С. Сходження та опозиції в словесному фольклорі етнічних погранич. Науковий вісник НМАУ. Вип. 80: Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи. Київ, 2009. С. 337–359.
37. Гудавичюс Э. История Литвы. Т. 1. с древнейших времен до 1569 года. Москва: VALTRUS, 2005.
38. Гуревич Ф. Раскопки в Новогрудке (1960–1961 гг.). Краткие сообщения о докладах и полевых исследованиях Института археологии. 1963. Вып. 96. Исследование памятников Средневековья. С. 51–54.
39. Гусарчук Т. *Артемій Ведель. Постаць митця у контексті епох*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. Москва, 2017. 768 с.
40. Гусарчук Т. В. Бортнянский, Ведель, Дегтярев: к проблеме индивидуальности хоровых концертов. Бортнянский и его время: м-лы межд. науч. конф. Москва: МГК, 2003. С. 149-157. (Науч. труды МГК. Вып. 43).
41. Гусарчук Т. Феномен Артемія Веделя: особистісні детермінанти. Часопис НМАУ. Київ, 2009. № 2(3). С. 115-124.

42. Гуцуляк Л. Д. Божественна літургія Йоана Золотоустого в Київській митрополії після унії з Римом (період 1596–1839 рр.). Львів: Свічадо, 2004. 432 с. (Джерелознавчі дослідження. Т. 1).
43. Даркевич В. Светское искусство Византии. Произведения византийского художественного ремесла в Восточной Европе X–XIII века. М., 1975. 350 с.
44. Дециця М. Найдавніша пам'ятка партесних творів. *КАЛОФОНІЯ*. Львів, 2002. Число 1. С. 112-122.
45. Дециця М. Невідомий рукопис партесних творів першої половини XVII ст. Архіви України. К., 1973. Число 3. С. 66-68.
46. Дмитриев Ю. Н. Мелётовские фрески и их значение для истории древне-русской литературы. Труды Отдела древнерусской литературы. Т. VIII. Ленинград: Изд-во АН СССР, 1951. С. 403–414.
47. Древняя Русь в свете зарубежных источников: Хрестоматия / под ред. Т. Н. Джексона, И. Г. Коноваловой и А. В. Подосинова. Т. II: Византийские источники. Сост. М. Бибииков. М.: Русский Фонд Содействия Образованию и Науке, 2010. 384 с.
48. Дубровіна Л. Супрасльський ірмолой 1601 р.: деякі аспекти кодикологічного дослідження. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 1993. Вип. 1. С. 13-20.
49. Дукан Л. В гармонии с Богом. Пер. с англ. Київ, 2014. 384 с.
50. Дылевский Н. М. «Рекъ Боянь и ходы на» или «рекъ Боянь и Ходына» в тексте «Слова о полку Игореве». Труды Отдела древнерусской литературы. Санкт-Петербург: Дмитрий Буланин, 2003. Т. LIV. С. 581-589.
51. Жемайтис С. Г. К вопросу о происхождении и бытовании Киевской Псалтири (1397-1518 гг.). Хризограф. М.: SCANRUS, 2005. Вып. 2. С. 126-138.
52. Жулковський Б. Жанр кондака в українському церковно-моноподійному співі XV – XIX століть: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мист.: спец.17.00.03. Харків, 2016. 18 с.
53. Заболотная Н. Текстологические особенности крупной композиции партесного письма. Проблемы русской музыкальной текстологии. Ленинград, 1983.
54. Зализняк А. «Слово о полку Игореве»: взгляд лингвиста. 3-е изд., доп. Москва: Рукописные памятники Древней Руси, 2008. 480 с.
55. Зінків І. Бандура як історичний феномен: монографія. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2013. 448 с.
56. Зінченко В. Фіти Октоїха в українському церковно-моноподійному співі кінця XVI – 1-ї половини XVIII ст.: автореф. дис. На здобуття науку ступ. канд. мист.: спец. 17.00.03. Харків, 2014. 20 с.
57. Зосім О. Літургічний календар у канціоналах і пісенниках західно-християнської та східно-християнської церковних традицій. Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство. 2013. Вип. 12. С. 77-86.
58. Зосім О. Місце протестантської пісенності у східнослов'янському духовно-пісенному репертуарі: теоретичний та історичний аспекти.

Українське суспільство: основні виміри: м-ли Всеукр. наук.-теор. конф., Київ, 25 травня 2017 р. Київ: НАКККіМ, 2017. С. 70–72.

59. Зосім О. *Officium parvum Conceptionis Immaculatae Beatae Mariae Virginis* Супрасльського богогласника у контексті західної та східної богослужбових традицій. Діалог культур Україна – Греція: зб. м-лів Міжн. наук.-практ. конф., Київ, НАКККіМ, 20–21 верес. 2012 р. К., 2012. С. 274–278.

60. Зосім О. Риси модернізму в протестантській музиці першої третини ХХ століття // Культурно-мистецькі обрії – 2017: зб. наук. праць. Київ: НАКККіМ, 2017. Вип. 3. С. 33–35.

61. Зосім О. Сакральна музика у музикознавчому дискурсі: питання термінологічної дефініції. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2015. Вип. 34. С. 261–271.

62. Зосім О. Сучасні українські авторські збірки духовних пісень як чинник розвитку національної духовно-пісенної традиції. Культуротворчість в системі сучасної гуманітаристики: м-ли 1-ї Всеукр. наук.-практ. міждисципл. інтернет-конф., присвяч. 145-річчю від дня народження Лесі Українки, Київ, Дніпро, Слов'янськ, 16 лютого 2017 р. Слов'янськ, 2017. С. 138–143.

63. Зосім О. Творчість С. Бичковського у контексті розвитку української протестантської музики діаспори 2-ї половини ХХ століття. Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології: м-ли Дев'ятої Міжн. наук.-творч. конф., Київ, 21 квітня 2016 р. Київ: НАКККіМ, 2016. С. 67–70.

64. Ігнатенко Є. «Високий стиль» хорового концерту кін. XVII–XVIII століть: до проблеми музично-поетичної цілісності: автореф. дис. На здобуття наук. ступ. канд. мист.: спец. 17.00.03. Київ, 2005.

65. Ісаєвич Я. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI–XVII століття. Київ: Наук. думка 1966. 249 с.

66. Ісаєвич Я. Перемишль і Перемиська земля: перші сторінки історії. Перемишль і перемиська земля протягом віків: зб-к наук. праць і м-лів Міжн. наук. конф., організованої Наук. тов.-вом ім. Т. Шевченка в Польщі, 24–25 червня 1994 року в Перемишлі. Перемишль, Львів, 1996. С. 6-15.

67. Історія української музики: у 6 т. Том 1. Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. Київ: Наукова думка, 1989. 448 с.

68. Історія українського мистецтва: у 5 т. Т. 2 : Мистецтво середніх віків / Ред. В. Александрович, Є Архипова, О. Брайчевська та ін. Київ : ІМФЕ, 2010. 1293 с.

69. Карцовник В. Г. Палеография и семиология (к изучению ранних систем музыкальной письменности). Музыкальная коммуникация: сб. науч. трудов. Санкт-Петербург, 1996. С. 260–275.

70. Квитка К. Об областях распространения некоторых типов белорусских календарных и свадебных песен. Квитка К. Избранные труды. Москва, 1971. Т. 1.

71. Києво-Печерський патерик. Вступ, текст, примітки Д. Абрамовича. Київ, 1931. 235 с.
72. Кияновська Л. Бортнянський, Чайковський, Стравинський – три рівні прояву українського ментального коду. Музикознавчі студії ін.-ту мистецтв Волинського нац. ун-ту ім. Л. Українки та НМАУ імені П. Чайковського. Луцьк, 2012. Вип. 9.
73. Клименко П. Київська міська капела в першій чверті XIX століття. *Музика*. 1925. Ч. 2. С. 73–80.
74. Клименко П. Київська міська капела в першій чверті XIX століття (продовження). *Музика*. 1925. Ч. 3. С. 127–134.
75. Клименко Пилип. Київська міська капела в першій чверті XIX століття. (продовження). *Музика*. 1925. Ч. 4. С. 173–181.
76. Клименко Пилип. Київська міська капела в першій чверті XIX століття. (продовження). *Музика*. 1925. Ч. 5–6. С. 220–225.
77. Клименко Пилип. Київська міська капела в першій чверті XIX століття (продовження). *Музика*. 1925. Ч. 7–8. С. 269–273.
78. Клокун О. До проблеми стилю церковної музики. Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського: Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство: зб. статей. Київ, 2004. Вип. 37. С. 59-67.
79. Клокун О. Функціонування церковних піснеспівів в інтерконфесійному просторі. Дослідження. Досвід. Спогади: наук.-метод. видання / гол. ред.-упоряд. В. П. Шерстюк. Київ, 2004. Вип. 5. С. 38–48.
80. Ковалев А. История и теория богослужебного пения: Уч. пособие. Москва, 2012. 283 с.
81. Козицький П. Спів і музика у Київській академії за 300 років її існування. Київ: Муз. Україна, 1971. 147 с.
82. Коляда Е. Музыкальные инструменты в Библии. Москва: Издательский дом «Композитор», 2003. 400 с.
83. Кондаков Н. Про фрески сходових веж Києво-Софійського собору / перекл. та ред. Д. Гордієнка . Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. IV: збірка наук. праць, присвячена 170-літтю з дня народження Никодима Павловича Кондакова (1844–1925). Київ, 2014.
84. Конотоп А. Супрасльський ирмологион. *СМ*. 1972. № 2. С. 117-122.
85. Корній Л. Історія української музики. Частина перша. Від найдавніших часів до середини XVIII ст. Київ, Харків, Нью-Йорк, 1996. 315 с.
86. Корній Л. Історія української музики: У 3 т. Київ: Вид-во М.П.Коць; Нью-Йорк, 2001. Т. 2. 477 с.
87. Корнієнко В. Корпус графіті Софії Київської (XI - початок XVIII ст.). Частина VII, том II: Західна внутрішня галерея. Київ, 2017. 352 с.
88. Корнієнко В. Корпус графіті Софії Київської (XI – початок XVIII ст.). Частина II: Приділ свв. апостолів Петра і Павла. Київ, 2010. 270 с.
89. Коропніченко Г. Перехідна зона як об'єкт мелогографії (за матеріалами весільних наспівів межиріччя Тетерева та Ірпеня). ПЕ. Київ, 1998. Вип. 1. С. 137–166.

90. Кралюк П. Острозька академія: основні етапи розвитку. *Острозька академія XVI–XVII століття: енциклопедія*. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2011. С. 299–307.
91. Кудринский Ф. Цеховые братства в местечке Степани. *Киевская старина*. К. 1890. Т. XXX. С. 88-104.
92. Кузьма М. Чи знаємо правдивого Бортнянського? *Наук. вісник НМАУ*. Київ, 1999. Вип. 6.
93. Кузьмінський І. Ю. Партитурна нотація партесного багатоголосся та виконавська практика. *Часопис НМАУ*. 2010. № 3(8). С. 123-133.
94. Лебедева И. Г. К изучению формульной структуры в хоральной монодии Средневековья (по поводу концепции Лео Трейтлера). *Музыкальная культура Средневековья : Теория. Практика. Традиция: сб. науч. тр. / [отв. ред. и сост. В. Г. Карцовник]*. Ленинград, 1988. С. 11–23.
95. Лебедева-Емелина А. «Немецкая обедня» Бортнянского (загадочное произведение). *Музыкальная академия*. 2006. № 1. С. 180-189.
96. Лебедева-Емелина А. Дегтярев С. А. *Литургия До мажор. Традиционные жанры русской духовной музыки и современность*. Москва, 2004. Вып. 2.
97. Летичевська О. Партесний концерт. Партесний спів. *УМЕ*. 2018. Т. 5.
98. Літвінова С. Псалом № 138 «На ріках Вавилонських» в українському хоровому мистецтві XVIII – XXI століть (композиторська творчість та виконавство). *УМ*. Київ, 2012. Вип. 38.
99. Літопис руський. Пер. з давньорус. Л. Махновця. Київ, 1989. 591 с.
100. Ліхач Т. У. *Літургічна музика на Беларусі: у 3 ч*. Мінск: Беларускае дзяржаўнае акадэмія музыкі, 2008. Ч. 1. Каталіцкая традыцыя. 172 с.
101. Ліхач Т. У. *Музычнае мастацтва уніяцкай царквы. Віцебскі сшытак: Гістарычны навукова-папулярны часопіс*. Віцебск, 1996. С. 12–24.
102. Лозовая И. «Ангелогласное пение» в системе музыкально-эстетических представлений русского средневековья. *Философско-эстетические проблемы древнерусской культуры: Сб. ст. Ч.1. М., 1988*.
103. Лозовая И. О принципе формообразования в средневековой европейской монодии: византийская, григорианская и древнерусская певческая культуры. *Из истории форм и жанров вокальной музыки: сб. науч. трудов*. Москва, 1982. С. 3–21.
104. Лозовская Н. В., Фокин Д. А. *Музыкальное творчество протестантских религиозных движений СССР: развитие жанра духовной песни*. Казанская наука. Казань, 2015. № 10. С. 59–62.
105. Мартинюк Т. В. *Музична культура менонітів-переселенців до території сучасної Запорізької області в XIX – початку XX ст. Теоретичні та практичні питання культурології*. Мелітополь: Сана, 2002. Вип. VI. С. 61–73.
106. Мартинюк Т. В. *Характеристика культури приазовських менонітів XIX – на початку XX ст. Карпатський край. Наукові студії з історії, культури, туризму*. 2014. № 1 (4). С. 5–14.
107. Медведик Ю. *Українська духовна пісня XVII–XVIII століть*, Львів: Вид-во Українського Католического Університету 2006, 324 с.

108. Металлов В., свящ. Осмогласие знаменного роспева. Опыт руководства к изучению осмогласия знаменного роспева по гласовым попевкам. Москва, 1899.
109. Мицько І. Єлисей Ільковський. *Лавра*. 1999. Ч. 4. С. 53-54.
110. Мицько І. Постанова на академію Острозьку. *Острозька академія XVI–XVII століття: енциклопедія*. Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2011. С. 383–384.
111. Нельговський Ю. П., Калениченко Л. П., Марченко М. І. Історія українського мистецтва: у 6 т. Т. 2 : Мистецтво XIV – 1-ї половини XVII ст. Київ, 1967. 471 с.
112. Назаревский А. Къ исторіи Кіевскаго Музыкантскаго цеха. *Чтенія въ историческомъ обществѣ Нестора Лѣтописца*. Кієвъ, 1913. Кн. 23, вып. II. С. 33–45.
113. Никитенко Н. Святая София Киевская. Киев, 2008. 384 с.
114. Никитин А. Основания русской истории: Мифологемы и факты. Москва: «АГРАФ», 2001. 768 с.
115. Новаковський П. Літургійна проблематика в міжконфесійній полеміці після Берестейської унії (1596–1720). Львів: Свічадо, 2005. 252 с.
116. Овчинникова Б., Копнина Е. Маски и их роль в средневековой культуре Новгорода. Новгородская Русь: историческое пространство и культурное наследие. Екатеринбург: Банк культурной информации, 2000. С. 118-134.
117. Осадча В. Ритмоінтонаційна активність і манера виконання у процесі творення слобожанського «протяжного» розспіву. Фольклористичні візії (учні – вчителів І. В. Мацієвському з нагоди 60-річчя: зб-к статей і м-лів. Тернопіль, 2001. С. 82–90.
118. Пасхалидис З. Церковная византийская музыка: Краткая теория и практика. Москва: Святая гора, 2004. – Пп. 3, 26, 30.
119. Плотникова Н. Обработки древних роспевов в творчестве Д. С. Бортнянского. Бортнянский и его время: м-лы межд. науч. конф. Москва, 2003.
120. Поветкин В. Инструментальные музыкальные древности, открытые в Великом Новгороде в 2003 г. Новгород и Новгородская земля. История и археология (М-лы науч. конф.). Вып. 18. С. 77–92.
121. Пясковський І. До питання класифікації багатоголосся в українських народних піснях. ПЕ. К., 2004. Вип. 2. С. 42–57.
122. Радзивилловская летопись. Изд. подг. М. Д. Приселковым. Ленинград, Наука. 1989. 177 с. (ПСРЛ. Т. 38).
123. Рѣзанов В. *Изъ исторіи русской драмы. Школьныя дѣйства XVII–XVIII вв. и театр ѳезуитовъ*. Москва, 1910. 344 с.
124. Резанов В. *Драма українська. Старовинний театр український. Випуск третій: Шкільні дїйсва великоднього циклу*. Київ: З друкарні Української АН, 1925. 390 с.

125. Резанов В. *Драма українська. Старовинний театр український. Випуск четвертий: Шкільні дієства різдяного циклу*. Київ: З друкарні Української АН, 1927. 203 с.
126. Резанов В. *Драма українська. Старовинний театр український. Випуск п'ятий: Драматизовані легенди агіографічні*. Київ: З друкарні Української АН, 1928. 294 с.
127. Резанов В. *Драма українська. Старовинний театр український. Випуск шостий: Драми-моралітети*. Київ: З друкарні Української АН, 1929. 263 с.
128. Рибак Ю. Обрядові пісні верхньоприп'ятської низовини (мелотипологія – мелогеографія – культурогенеза): Автореф. дис. На здобуття наук. Ступ. канд. Мист.: спец.17.00.03. Львів, 2005. 17 с.
129. Ройзман Л. Орган в истории русской музыкальной культуры: в 2 т. 2-е изд. Казань: Казанская гос. конс., 2001. Т. 1. 244 с.
130. Рыбаков Б. Декоративно-прикладное искусство Руси: Иллюстрированный альбом. Ленинград: Аврора, 1971. 118 с.
131. Рыбаков Б. Русалии и бог Симаргл-Переплут. Советская археология. 1967. № 2. С. 91–116.
132. Скаженик М. Мелогеографічне вивчення Уборті: купальсько-петрівські наспіви та обряди. ПЕ. Київ, 2009. Вип. 4. С. 154–175.
133. Скоморохи в памятниках письменности / Сост. З. И. Власова, Е. П. Френсис (Гладких). Санкт-Петербург: Нестор-История, 2007. 680 с.
134. Сkochиляс І. Галицька (Львівська) єпархія XII–XVIII століть: організаційна структура та правовий статус. Львів: УКУ, 2010. XXIV+832 с.
135. Смоляк О. Народне багатоголосся Тернопільщини: історія і типологія: навч. посібник. Тернопіль, 2008. 402 с.
136. Сопілка Т. Ранні форми розвиненого багатоголосся на середньодніпровському Лівобережжі (на матеріалі весільних пісень Полтавщини): дипломна робота. Київ: НМАУ, 1996.
137. Стасовъ В. Мініатюры нѣкоторыхъ рукописей византийскихъ, болгарскихъ, русскихъ, джагатайскихъ и персидскихъ. Санкт-Петербург., 1902.
138. Супрун-Яремко Н. Партесні концерти українських невідомих авторів XVII століття: аналіз фактури п'ятиголосих партитур. Студії мистецтвознавчі. 2010. Ч. 1 (29).
139. Толочко П. Радзивіллівський літопис. Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9. С. 107-108.
140. Трубнікова Л. Підголосковість у системі композиторського стилю. Музична Харківщина: зб-к наук. праць. Харків: 1992. С. 296–304.
141. *Українські партесні мотети початку XVIII століття з Югославських зібрань*. Ред.-упор., авт. вступ. ст. Н. Герасимова-Персидська. Київ: Муз. Україна, 1991. 453 с.
142. Ундольский В. *Замечания для истории церковного пения в России*. Москва, 1846. 46 с.
143. Успенский Н. Древнерусское певческое искусство. Ленинград, 1971.

144. Федоровская Н. А. Духовный стих в русской культуре: автореф. дис. д-ра иск. Санкт-Петербург.: РГПУ им. А. И. Герцена, 2010. 55 с.
145. Харлампович К. *Малоросійське вплив на великорусську церковну жизнь*. Казань, 1914. Томъ I.
146. Хоткевич Г. *Музичні інструменти українського народу*. 2-га ред. упоряд., підг. тексту, покажч. О. Савчук; післямови І. В. Мацієвського, В. Ю. Мішалова, М. Й. Хая. Харків: Видавець Савчук О. О., 2013. 512 с.
147. Цалай-Якименко О. *Київська школа музики XVII століття*. Київ, Львів, Полтава, 2002. 512 с
148. Цалай-Якименко О., Ясиновський Ю. Музичне мистецтво давнього Острога. *Острозька давнина*. Львів: Ін т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. Вип. 1. С. 74–89.
149. Чудинова И. *Пение, звоны, ритуал: Топография церковно-музыкальной культуры Петербурга*. Санкт-Петербург., 1994. 205 с.
150. Шевчук Е. Ю. Кант, песенный жанр. ПЭ. Москва: Церковно-науч. центр «Православная Энциклопедия», 2012. Т. XXX. С. 484–502.
151. Шевчук Е. Ю. Псалмы в украинской Всенощной и Литургии 17 в. *Музыка і Біблія*. Київ, 1999. (Наук. вісник НМАУ. Вип. 5).
152. Шевчук Ол. Монодія. УМЕ. Київ: ІМФЕ, 2011. Т. 3. С. 478–480.
153. Шипайло Я. Молитва «Отче наш» у творчості композиторів-класиків М. Березовського, Д. Бортнянського, С. Дегтярьова. *Вісник Прикарпатського ун-ту. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ, 2008. Вип. XII–XIII.
154. Шкурган О. Українська пам'ятка партесних творів кінця XVII – початку XVIII ст. з варшавського книгосховища. *Студії мистецтвознавчі*. 2006. Чис. 4(16). С. 7-15.
155. Шреєр-Ткаченко О. *Григорій Сковорода-музикант*. Київ, 1972. 94 с.
156. Шуміліна О. Перехідні процеси в українській партесній музиці середини XVIII ст.: автореф. дис. канд. мист. Київ, 2004.
157. Шуміліна О., Гнатенко Л. Творча спадщина Івана Домарацького. *Рукописна та книжкова спадщина України / ІР НБУВ НАНУ*. Київ, 1998. Вип. 4.
158. Щеглова С. Богогласник. Историко-литературное изсьдование. Киев: Тип. Ун-та Св. Владимира, 1918. – 343 с.
159. Щурат Василь. Грюнвальдська пісня (Gogurodzica dzewicza). *Памятка западно-руської літератури XIV в*. Жовква, 1906.
160. Юрченко М. Андрій Рачинський та хорова музика України XVIII століття. *Українська культура*. 1996, № 2. С. 30–31.
161. Ян Длугош. Грюнвальдская битва. Ред. Стратановский Г., Казанский Б., Разумовская Л. Москва, Ленинград: Изд-во АН СССР, 1962.
162. Ясиновський Ю. Супрасльський ірмолой Богдана Онисимовича як пам'ятка Київської митрополії. *КАЛОФОНІЯ*. Львів, 2016. Число 8. С. 46-88.
163. Ясиновський Ю. *Українські та білоруські Ірмолої XVI–XVIII ст. Каталог і кодикологічно-палеографічне дослідження*. Львів: Місіонер, 1996. 624 с.

164. Ясіновський Ю. Церковно-співочі ініціативи українських та білоруських монастирів КАЛОФОНІЯ. Львів, 2004. Число 2. С. 14-55.
165. Ястребов В. Гайдамацкій бандуристь. *Киевская старина*. 1886. №10. С. 379–388.
166. Ященко Л. Українське народне багатоголосся. Київ, 1962.
167. Anderson, J., ed. *The Orkneyinga Saga*. Edinburgh: Edmonston and Douglas, 1873. CXXXI+227 p.
168. Baines A. *The Oxford companion to musical instruments*. Oxford; New York : Oxford University Press, 1992. 404 p.
169. Bartkowski B. *Polskie śpiewy religijne w żywej tradycji. Style i formy*. Kraków: PWM, 1987. – 284 s.
170. Betlej A. Kościół OO. Bernardynów w Zaslaviu. Źródła archiwalne do dziejów wystroju późnobarokowego. *Biuletyn Historii Sztuki*, №57, 1995, s. 353-363.
171. Bieńkowska I. Inwentarz muzykaliów sanguszkowskich z II połowy XVIII wieku. *Muzyka: kwartalnik Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk*, 2017, №1(244), s.48-89.
172. Bieńkowska I. Kompozytorzy w służbie księcia Pawła Karola Sanguszki (1680–1750). *Barok. Historia-Literatura-Sztuka*, 2014, XXI/1 (41), s. 261-275.
173. Bieńkowska I. Śpiewacy Pawła Karola Sanguszki (1680–1750) w drugiej i trzeciej dekadzie XVIII wieku. *Polski Rocznik Muzykologiczny*, 2015, T. XIII, s. 125-138.
174. Bobrowska J. *Kultura muzyczna w swietle literatury staropolskiej XVI i XVII wieku*. *Muzyka*. 1977. № 2 (85). S. 42-43.
175. Cardine E. *Semiologia gregoriańska*. Kraków: Wydawnictwo benedyktynów Tyniec, 2008. 188 s.
176. Chaniecki Z. Dyskantyci w kapelach polskich od XVI do XVIII w. (cz. I). *Pueri cantores*. *Muzyka*. XVIII, nr 4. 1973. S. 28-43.
177. Chaniecki Z. Dyskantyci w kapelach polskich od XVI do XVIII w. (cz. II). *Discantistae castrati*. *Muzyka*. XIX, nr 1. 1974. S. 35–53.
178. Chaniecki Z. Kapele janczarskie jako przejaw sarmatyzmu w polskiej kulturze muzycznej. *Muzyka: kwartalnik Instytutu Sztuki PAN*, t. 16. nr. 2 (61). 1971. S. 48–64.
179. Chaniecki Z. (1972) Nieznane kapele polskie z XVII i XVIII wieku. *Muzyka: kwartalnik Instytutu Sztuki PAN*, № 4 (67), s. 84-96.
180. Chaniecki Z. *Organizacje zawodowe muzyków na ziemiach polskich do końca XVIII wieku*. Kraków: Polskie Wyd-wo Muzyczne, 1980.
181. Chybiński A. *Słownik muzyków dawnej Polski do roku 1800*. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1949. 163 s.
182. *Codex epistolaris Vitoldi Magni Ducis Lithuaniae 1376–1430* / red. Antonii Prochaska. Kraków, 1882. 1113 s.
183. *Das Marienburger Tresslerbuch der Jahre 1399–1409* / red. Herausgeber Erich Joachim. Königsberg: Thomas & Oppermann, 1896. 687 s.
184. *Die Liederhandschrift F 19-233 (15) der Bibliothek der Litauischen Akademie der Wissenschaften / Eine kommentierte Edition von Dieter Hubert*

Stern. Köln; Weimar; Wien: Böhlau Verlag, 2000. 767 S. (Bausteine zur slawischen Philologie und Kulturgeschichte. Neue Folge: Reihe B: Editionen; Bd. 16).

185. Długosz J. Rachunki kapeli nadwornej księcia Władysława Dominika Ostrogińskiego w latach 1635–1642. *Muzyka*. 1970. № 1 (56). S. 58-80.

186. Dworzak A. Sanktuarium oo. Bernardynów w Zaslawiu w XVIII stuleciu. *Історія релігій в Україні. Науковий щорічник*. 2014. Т. II, С. 326-340.

187. Feicht H. Polske średniowiecze. Z dziejow polskiej kultury muzycznej. T. I. Kultura staropolska. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne. 1958. (9-55) 357 s.

188. Gancarczyk P. The Musical Culture of the Teutonic Order in Prussia Reflected in the Marienburger Tresslerbuch (1399–1409). *The Musical Heritage of the Jagiellonian Era*. 2012. S. 191–200.

189. Giżycki J. M. A. Księża misjonarze w Zaslawiu i Białymstoku. Kraków: Ks. Ks. Misyjonarze, 1913.

190. Hoffman J. Akta kościoła farnego ostrogińskiego od 1622 r. *Rocznik wołyński*. 1934. T. 3. S. 192–214.

191. Jakuboszczak A. Sarmacka dama: Barbara Sanguszkowa (1718-1791) i jej salon towarzyski. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2008.

192. Kochanowicz J. Słownik geograficzny jezuickich burs muzycznych (Materiały). Kraków: Wydawnictwo WAM, 2002. 269 s.

193. Konik M. Wypisy z ksiąg archiwalnych. Klasztor Bożego Ciała we Lwowie. Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich w dawnej Rzeczypospolitej. *Studia pod redakcją Aleksandry Patalas*. Kraków: Musica Iagellonica, 2016. S. 513–546.

194. Łyjak W. Z. Budownictwo organowe w zakonie bernardynów. Najstarsze kontrakty i opisy. *Zakony franciszkańskie w Polsce. Franciszkanie w Polsce XVI-XVIII wieku*. 2003. T. 2, cz. 2, s. 231-265.

195. Łyjak W. Z. Kapele w diecezji łuckiej. *Muzyka*. 1986. № 3(122). S. 101-113.

196. Malinowski T. Instrumenty strunowe z badań archeologicznych w Polsce – przegląd znalezisk. *Przegląd Archeologiczny*. Vol. 44, 1996, S. 139-148.

197. Morawska K. Historia Muzyki Polskiej. Tom I, część 2: Średniowiecze 1320-1500. Warszawa : Narodowe Centrum Kultury, 1998. 461 s.

198. Morawski J. Historia muzyki polskiej. Tom 1, Średniowiecze. Część 1, Do roku 1320. Warszawa: Sutkowski Edition Warsaw, 2006. 671 s.

199. Muzyka w czasopismach polskich XVIII wieku. Okres stanisławowski (1764–1800). Bibliografia i antologia / oprac. Jadwiga Szwedowska. Kraków: Polskie Wyd-wo Muzyczne, 1984. 336 s.

200. Neumann V. Polnische Kirchenlieder in Moskau am Ende des 17. Jahrhunderts: kommentierte Textedition der Liederhandschrift Pogodin Nr. 1974 aus der Russischen Nationalbibliothek. Köln; Weimar; Wien: Böhlau Verlag, 2016. 547 S. (Bausteine zur slawischen Philologie und Kulturgeschichte. Neue Folge: Reihe B: Editionen; Bd. 31).

201. Pawlak I. Muzyka liturgiczna po soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła. Wyd. 2-e, poprawione i uzupełnione. Lublin: Polihymnia, 2001. 472 s.
202. Perz M. Inwentarz przemyski (1677). *Muzyka*. 1974. № 4 (75). S. 44-69.
203. Perz M. Notatki do dziejów kapeli zamojskiej w XVII stuleciu. *Muzyka*, 1975. № 1. S. 76–79.
204. Piekarski M. Z muzycznej przeszłości lwowskich kościołów katolickich. *Rocznik Lwowski 2008–2009*. 2009. Tom 14. S. 81–107.
205. Poliński A. Dzieje muzyki polskiej w zarysie. Kraków, 1907. 280 s.
206. Przerembski Z. J. Tematyka muzyczna w dekoracjach zamku malborskiego. *Studia Zamkowe*, 2012, t. 4, S. 167–188.
207. Przybyszewska-Jarmińska B. Historia Muzyki Polskiej. Tom III, część 1: Barok 1595–1696. Warszawa: Narodowe Centrum Kultury, 2013. 679 s.
208. Rachunki dworu króla Władysława Jagiełły i królowej Jadwigi z lat 1388 do 1420. Wydał Franciszek Piekosiński. Kraków: Nakład Akademii Umiejętności, 1896. 616 s.
209. Rajeczky B. Magyarország zenetörténete I. Középkor. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988. 628 o.
210. Rothe H. Paraliturgische Lieder bei den Ostslaven, besonders Ukrainern. Östliche Liturgie und westliches Kirchenlied. Sprache und Literatur der Ukraine zwischen Ost und West / Hrsg. von J. Besters-Dilger, M. Moser, St. Simonek. Bern; Berlin; Bruxelles; Frankfurt am Main; New York; Wien: Peter Lang, 2000. S. 17–31.
211. Salmen W. Zur Musikgeschichte am litauischen Hofe unter Großfürst Witold (1350–1430). *Musik des Ostens*, 1962. Vol. 1. S. 80–82.
212. Słownik muzyków polskich. T. 1: A–Ł / red. J. Chomiński. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1964. 346 s.
213. Shkurgan O. Partesy z Klasztoru Supraskiego jako źródło do badań nad sposobami zapisu cerkiewnej muzyki wielogłosowej. *Muzyka*. 2015. № 4(239). S. 3–35.
214. Skrabski J. Artyści na dworze Pawła Karola i Barbary Sanguszków. *Studia nad sztuką renesansu i baroku*, 2004, T. 5, s. 287-304.
215. Skrabski J. (1999) Budowa kościoła misjonarzy w Zasławiu w świetle nieznanych materiałów archiwalnych. *Przegląd Wschodni*, №6, s. 145-154.
216. Skrabski J. Paolo Fontana. Nadworny architekt Sanguszków. Tarnów: Muzeum Okręgowe w Tarnowie, 2007.
217. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. Pod redakcją B. Chlebowskiego, W. Walewskiego. Warszawa: Nakładem Władysława Walewskiego, 1808. Томъ IX.
218. Słownik muzyków polskich. T. 1, A–Ł / red. J. M. Chomiński; Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Kraków: Polskie Wydawn. Muzyczne. 1964. 346 s.
219. Sobolewski T. Z dziejów klasztoru franciszkańskiego w Korcu. *Rocznik wołyński*. 1934. T. 3. S. 215–232.
220. Spiritual Songs in Seventeenth-Century Russia. Edition of the MS 1938 from Muzejnoe Sobranie of the State Historical Museum of Moscow (GIM) /

Transcribed and Edited by Olga Dolskaya. Editorial note by Hans Rothe. Köln; Weimar; Wien: Böhlau Verlag, 1996. XLIX, 370 S. (Bausteine zur Slavischen Philologie und Kulturgeschichte: Reihe B, Editionen; Bd. 4).

221. Stecki T. J. Wołyń pod względem statystycznym, historycznym i archeologicznym. T. 1. Lwów: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1864.

222. Swietochowski R. Tradycje muzyczne zakonu kaznodziejskiego w Polsce (ciąg dalszy). Muzyka. 1963. № 4 (31).

223. Szweykowska Anna. Kapele magnackie i szlacheckie. Muzyka. 1963. Nr 1–2 (28–29). S. 75–104.

224. Szweykowscy A. i Z. W kręgu mecenatu rodu Sobieskich. Muzyka. 1984. № 3 (114).

225. Tokarzewski M. Z kronik zakonnych kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Zasławiu na Wołyniu. Warszawa, 1913.

226.

227. Wolf K. Daily Life of the Vikings. Westport, Connecticut; London: Greenwood Press, 2004. 187 p.

228. Woronczak J., Ostrowska E., Feicht H. Bogurodzica. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, 1962.

229. Zawadzki W. Kościół farny w Żółkwi, jego dzieje i pomniki. Lwów, 1861.

230. Žeňuch P. Kyrillische paraliturgische Lieder: Edition des handschriftlichen Liedguts im ehemaligen Bistum von Mukačevo im 18. und 19. Jahrhundert. – Köln; Weimar; Wien: Böhlau Verlag, 2006. 982 S. (Bausteine zur Slavischen Philologie und Kulturgeschichte: Reihe B, Editionen; Bd. 23; Monumenta byzantino-slavica et latina Slovaciae; Vol. II.).

231. Žeňuch P. Mariánske paraliturgické piesne v cyrilských spevníkoch na Slovensku z 18. – 20. storočia. Bohorodička v kultúrnych dejinách Slovenska. Bratislava: VEDA, 2014. S. 163–199.

232. Žeňuch P. Paraliturgická pieseň východného obradu. Slovanské štúdie. 1994. 1. Bratislava: Academic Electronic Press, 1997. S. 66–86.

233. Zgliński M. Nowożytny prospekt organowy i jego twórcy. Warszawa: Instytut Sztuki PAN, 2012.

234. Żórawska-Witkowska A. Muzyka na dworze i w teatrze Stanisława Augusta. Lublin: Wyd-wo Muzyczne Polihymnia, 2012. 630 s.

235. Źródła do historii wychowania. Cz. 1: Od starożytnej Grecji do końca w. XVII. wybrał i objaśnił Stanisław Kot. Kraków, 1929. 382 s.

236. Życie muzyczne w klasztorach dominikańskich prowincji polskiej nieutrzymujących stałych kapel. Studia pod redakcją Aleksandry Patalas. Kraków: Musica Iagellonica, 2016. 584 s.

Умовні скорочення

ІМФЕ – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етномузикології імені М. Рильського, Київ

КМ – Київське музикознавство
ЛНМА – Львівська національна музична академія імені М. Лисенка
НМАУ – Національна музична академія України імені П. Чайковського
ПЕ – Проблеми етномузикології. Київ: НМАУ імені П. Чайковського.
ПЭ – Православная Энциклопедия. М.
УМ – Українське музикознавство. К.
УМЕ – Українська музична енциклопедія. К.: ІМФЕ імені
М. Рильського.

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Структура навчальної дисципліни	6
4. Зміст курсу	9
4. 1. МОДУЛЬ I. Українська релігійна музика від первісної доби до XVIII століття	9
4. 1. 1. Змістовий модуль 1. Жанрово-стильові пласти української музики усної і писемної традиції	9
4. 2. МОДУЛЬ II. Світська середньовічна та ранньомодерна українська музична спадщина (XI – XVIII століття)	11
4. 2. 1. Змістовний модуль 2. Середньовічна українська музична спадщина	11
4. 2. 2. Змістовий модуль 3. Ранньомодерна українська музична спадщина	13
4. 3. МОДУЛЬ III. Літургичні та паралітургичні практики західної традиції в музичній культурі України.	15
4. 3. 1. Змістовий модуль 4. Католицька богослужбова традиція та її місце в музичній культурі України.	15
4. 3. 2. Змістовий модуль 5. Українська духовна пісня: Генеза, історичні форми, сакральний вимір	16
5. Теми семінарських занять	18
6. Самостійна робота	25
6. 1. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи	26
7. Вимоги до заліків	26
7.1. Питання	26
7.2 Орієнтовні теми рефератів	27
8. Методи контролю	28
9. Методичне забезпечення	30
10. Методи навчання	30
11. Рекомендована література	31
11. 1. Основна література	31
11. 2. Додаткова література	38